

ZIVOT

KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS ● JÚL ● ČERVENEC ● LIPIEC ● ČÍSLO 7/1977 ● ROČNÍK 20 cena 1 zl

O letošním červencovém svátku sčítáváme pracovní výsledky pracujících, které mění naši zemi, činí ji bohatou a silnou. Jsme hrdi na naše úspěchy, jejichž rodokmen sahá do doby osvobození země; od toho okamžiku nastupovaly socialistické přeměny. Základním kamenem těchto přeměn je nezlohouné spojenectví s bratrským Sovětským svazem, který v letošním roce oslavuje své šedesátiletí. Připomeňme si hrdinský boj sovětských vojáků za osvobození naší vlasti a zadušení fašismu. Dvojnásobný hrdina SSSR, maršál Sovětského svazu Vasilijs Ivanovič Čujkov píše ve své knize o osvobození Lodže a jejího okolí, kde žijí naši krajané Češi. Slovo má autor:

DOBYTÍ LODŽE

Dne 18. ledna jsme na obzoru spatřili velké město. Dalekohledem bylo vidět tovární komíny. Lodž! Velké průmyslové středisko Polska, co do počtu obyvatelstva druhé po Varšavě. První gardová tanková armáda obcházelala Lodž ze severu. Soused zprava — 5. úderná armáda — dobyla město Lwów. Spojení se štábem frontu jsem v tu chvíli neměl. Bylo třeba vlastního rozhodnutí. Postupovat dále a nechat si v týlu město s velkou nepřátelskou posádkou, nebo se zastavit u jeho stěn a čekat na rozkazy? Ani to, ani ono nám nevyhovovalo. Rozhodli jsme se na město zaútočit. A hned byl vypracován plán útoku.

Vojска se zastavila na linii Dmosin-Brzeziny-Galków, vydalo se jídlo a byl povolen 24hodinový odpočinek. Do dvou hodin v noci budou průzkumné oddíly divize zjišťovat síly nepřítele ve městě a v předměstích. Pak se divize prvního sledu 28. a 29. gardového střeleckého sboru přiblíží k městu, aby za svítání zaujaly výchozí postavení k útoku. Zteče se zúčastní hlavní síly 28. a 29. sboru; budou současně zasazovat údery od východu, severovýchodu a západu. Tanková skupina složená z 11. tankové brigády a tří jednotlivých tankových pluků pod vrchním velením generála Vajnuba rychle přejde do západní části města a odřízně nepřítele ústupové cesty. Čtvrtý gardový střelecký sbor v záloze se přesune na pravé křídlo armády. Stábní důstojníci armády se rozjeli v autech ke štábům sborů a divizí s předběžnými orientačními pokyny. Nechtěli jsme bojovat ve městě, které by nepochyběně bylo velmi poškozeno, a proto zámyslem útoku bylo město obejít od severu a západu, tedy z týlu. Stáb mezičím naříčlo vypracoval bojové dokumenty.

A najednou ze štábů frontu přišel rozkaz, který nás poněkud zmátl. Nařízalo se nám, abychom 19. ledna pokročili na linii, kterou jsme v podstatě už zaujali 18. ledna.

Nepodařilo se nám zjistit, zda šlo o zmatek ve štábě frontu nebo zda byl rozkaz zkoumán při předávání přes několik stanic. Jedno bylo jasné: bude třeba jednat na vlastní vrub a riziko. Vojskům byl dán rozkaz, potvrzený rádou armády, k útoku na město Lodž. O půlnoci jej sbory a divize začaly provádět.

Ráno se první sled armádního štábů posunul kupředu a zaujal postavení blízko hlavních sil svých vojsk v městečku Beřyci. Vojenská rada štábů se skupinou důstojníků a generálu štábů odjela do právě dobytých částí města.

Bыло ясно, что наступление начнется в восемь утра. Наша задача — захватить город Лодзь с тыла. Для этого нам предстояло пройти через город Бережи и занять позиции вблизи главных сил наших войск. Всю ночь генералы штаба и офицеры штаба сопровождали нас. Восемь утра мы уже занимали позиции в городе Бережи.

V té chvíli se od východu blížily letky iljušinů v doprovodu stíhaček. Když přilétly k městu, začaly se nad hlavami našeho druhého sledu rozvíjet do bojové sestavy k bombardování a zteči. Proč sem byly poslány? Jak budou útočit na město, když neznají postavení vlastních a nepřátelských sil. Rádi bychom se naše dělostřelectvo už rozvinulo, nařídil jsem, aby nezahajovalo palbu, dokud nebude dán zvláštní rozkaz.

Pod ochranou průzkumných skupin jsme se přesunuli poněkud kupředu a zastavili se v parku u kapličky na vysokém kopci. Odtud se otevíral pohled téměř na celé město. Pozorovali jsme, jak polští obyvatelé pomáhali našim rozvědčíkům chytat a odzbrojovat hitlerovce.

V poledne byla palba přenesena ze středu města na jih. Bylo zřejmé, že jednotky 28. gardového střeleckého sboru a Vajnrubova tanková skupina zahájily útok a vytlačují nepřitele na jihozápad. Najednou německé dělostřelectvo zahájilo palbu na naši pozorovatelnu. Tři desítky granátů vybuchly blízko dělostřeleckých pozorovatelů. Dva důstojníci byli zabiti, tři zraněni. Abychom se vyhnuli zbytečným ztrátám, nařídil jsem odchod z této oblasti.

Blízko železničního přejezdu obnovili naši spojaři spojení s prvním sledem štábů armády.

Zavolal jsem k telefonu náčelníka armádního štábů generála Běljavského. Hlásil, že tanková skupina generála Vajnuba pronikla na západní okraj Lodže, jednotky 28. sboru obsadily Ozorków, Aleksandrów, Radogoszcz a naše průzkumné oddíly pronikly na silnici Lodž-Konstantynów. Nepřítel rychle ustupuje k jihozápadu. Máme zajatce a velmi mnoho kořisti. Běljavskij se odmlčel a smutně dodal:

— Matvěj Grigorjevič Vajnrub byl raněn — průstřel hrudníku. Brzy už ho musejí přivézt.

Zpráva o zranění generála Vajnuba nás velmi zarmoutila. Všichni jsme si vysoko vážili statečnosti, čestnosti a lidskosti Matvěje Grigorjeviče. Bylo to už jeho třetí zranění za této války. Naštěstí jsme se brzy doveděli, že zranění Matvěje Grigorjeviče není smrtelné...

Lodž byla osvobozena 8. gardovou armádou a jednotkami 16. a 18. letecké armády. Projížděli jsme ulicemi. Fašisté se tu snažili všechno přeměnit podle svého. Hlavní náměstí, které se dříve jmenovalo náměstí Svobody, přejmenovali na Německé náměstí. Hitlerovci tím chtěli zdůraznit, že Polsko už nikdy nebude svobodné, že od nynějška tu vládne Německo, že Poláci zůstanou bezprávnými otroky. Na nárožích visely tabulky s novými, německými názvy ulic. Všechny vývesní štíty na obchodech měly německé ná-

pis. Na dveřích kaváren a restaurací byly nápis: „Jen pro Němce. Polákům vstup zakázán“. V poslední době nevydávali Polákům chléb, — měli pomřít hlad, aby uvolnili místo kolonizátorům. Uchvalitelé byli tak žádostiví cizího majetku, že se na město vrhli jako kobylky. Zabrali všechny nejlepší byty a jejich majitele nahnali do koncentračních táborů. Přes jednu z hlavních ulic byl postaven můstek — jenom po něm směli židé z jedné části ghetto do druhé. Neměli právo ukazovat se na ulici.

Přes pět let úpěla Lodž pod patou hitlerovských katanů. Ale město se nepokořilo, vzpomínalo na stávky z roku 1905, zachovalo si hrdého ducha svobody. Nezřídka nacházely německé stráže na ulicích mrtvoly uchvatitelů: to polští vlastenci vykonávali nelitostný, ale spravedlivý soud.

Okupanti páchali nevýslovná zvěrstva. Místní obyvatelé vyprávěli, že jednou viděl chlapce Michael Wolonski mrtvolu zabitého německého četníka a usmál se. To zpozoroval mimojedoucí fašistický důstojník a mladého Poláka na místě zastřelil. Józef Fancewski byl zastřelen Jen za to, že ukázal Němci nesprávnou cestu. Stefana Priebického umučili na gestapu za to, že vyslovil na ulici zakázané slovo „Rusko“.

— Poláci věděli — vyprávěl mi dělník lodžských železničních dílen — že jenom Rusko nás může osvobodit, zahránit nás před smrtí ve fašistických žalářích. Celé město vědělo o strašném tábore v předměstí Lodže. Byl rozdělen na bloky a ohrazen ostnatým drátem. Tam zavraždili Stanisława Potockého po čtyřech měsících strašlivého mučení. Tam zastřelili Józefa Wyczyńskiego za to, že se ukazoval večer na ulici. Chodit po městě bylo oficiálně dovoleno do devíti hodin, ale hitlerovci už v osm hodin večer chytali a zabíjeli každého, kdo se jim dostal do rány.

Zena dělníka ze železničních dílen dodala:

— A tak to šlo celých pět let. Zdálo se, že se už v životě nedočkáme světlejší chvíliky...

— Ale přišla Rudá armáda — pokračoval dělník — a fašističtí vrahů utíkali tak rychle, že tu všechno nechali — i byty plné cizího majetku, i kufry plné nakradených věcí...

Když do města vstoupily naše jednotky, na střechách, balkonech a oknech zavlály sovětské a polské prapory. Ženy je šily po večerech, i když tam dávaly v sázkou život.

Rychlý postup našich vojsk zabránil okupantům, aby město zdemolovali. Nebyla zbořena ani jedna budova, neprastala pracovat ani elektárna, ani vodárna.

Davy obyvatel vitaly na ulicích sovětské tanky, děla, vozida s pěchotou. Pětiletá doba hnědého temna končila. Nad Lodží vzešlo slunce svobody...

V JÚLOVÉ VÝROČIE

22. júla už po tridsiaty štvrtý raz budeme oslavovať výročie zrodu Ľudového Poľska. Vzniklo na území oslobodenom Sovietskou armádou a bojujúcim po jej boku Poľskou Ľudovou armádou. Deň predtým bol v Cheľme utvorený Poľský výbor národného oslobodenia, ktorý bol prvou revolučnou poľskou vládou. Jeho poprednou silou bola Poľská robotnícka strana.

Programovým dokumentom PVNO bol Manifest vyhlásený v Cheľme, ktorý vyzýval národ, aby v spojenectve so Sovietskym zväzom pokračoval vo boji s okupantom a v miestnom programe do budúcnosti prinášal krajine triedny obsah socialistickej revolúcie, rovnosť a spoločenskú spravodlivosť.

Bolo to záverečné obdobie najstrašnejšej kataklizmy v dejinách Ľudstva, akou bola druhá svetová vojna, rozpútaná hitlerovským Nemeckom. Mimoriadne tragické následky priniesla Poľsku. Na každých tisíc obyvateľov Poľska zahynulo buď bolo zavraždených nacistami 220 poľských občanov. Rôznymi prenasledovaniami bolo postihnutých ďalších 8 miliónov osôb, teda každý druhý občan bývajúci dňa 1. septembra 1939 v hraniciach Poľska utrpel následkami vojny. Hmotné straty Poľska v prepočítaní na jedného obyvateľa boli najväčšie na svete. Dve tretiny kultúrnych statkov boli zničené buď ulúpené okupantmi.

Vyvodzujúc ponaučenie zo skúsenosti dejín, poľské pokrovové masy pod vedením marxistico-leninskej strany opredili budúnosť Poľska, jeho nezávislosť a nenarušiteľnosť hraníc o priateľstvo, spojenectvo, pomoc a povojskovo spoluprácu so Sovietskym zväzom. Malo to podstatný význam pre rekonštrukciu zničenej krajiny a jej socialistický rozvoj. Určuje to úlohu a miesto Poľska v pomere sil, aké sa vytvorili po druhej svetovej vojne na medzinárodnej aréne. Zároveň znamená účinnú hradzu proti zopakovaniu kedykoľvek agresie zo strany imperialistických sil.

Naše mnohostranné úspechy v uplynulých desaťročiach sme nedosiahli ľahko. Vypracovávali sme ich a nefutovali sme pritom nášu námahu ani odriekanie si mnohých vecí. Teraz ich musíme plne využiť v procese tvorenia našej budúcnosti, tej roku 1977 a tej roku 1980. Potrebujeme však k tomu schopnosť myslieť celospoločenskými kategóriami a vidieť každého z nás ako dôležitý prvok v mechanizme národného úsilja. Najväčší význam nadobudla suhlasnosť konania a hľasaných zásad, ovzdušie vysokých požiadaviek voči sebe a iným, rozvážna kalkulácia, produktívna práca, vysoká disciplína a vedomosti, ako aj žižlivosť a dôvera na každom úseku nášho hospodárskeho a spoločenského života. Nevyhnutná je teda aktívna účasť nás všetkých v riešení hospodárskych a spoločenských problémov pre materiálny a kultúrny rozvoj Ľudí a krajiny.

Dnes, keď zveľaďujeme naše doterajšie výsledky na ceste realizácie programu VII. zjazdu strany, upevňujeme zároveň naše spojenectvo a spoluprácu so Sovietskym zväzom, s Československom a ostatnými krajinami nášho socialistického spoločenstva, s ktorými nás spája jednotné zriadenie a spoločné životné záujmy. Je to program ďalšieho socialistického rozvoja, ktorý vyrástol z boja za mier, slúži mieru a prispieva k medzinárodnému zmierneniu napäťia, koexistencii štátov s rôznym spoločenským systémom a zriadením.

Boj za mier nie je však ľahká a jednoduchá záležitosť. Dobre vieme, že v súčasnom svete nechybujú ozbrojené konflikty a existujú sily, ktoré sú proti rozvoju socialistických štátov a upevňovaniu ich hospodárskeho a medzinárodného významu. Chápeme aj to, že mier už nestačí iba brániť, ale ho treba vytrvalo a trpeživo budovať na rôznych úrovniach: obmedzovaním zbrojení s perspektívou úplného odzbrojenia, upevňovaním medzinárodnej hospodárskej, vedeckej a kultúrnej spolupráce, všeobecným rešpektovaním ľudských práv a vylúčením akejkoľvek ingerencie do vnútorných záležostí iných štátov.

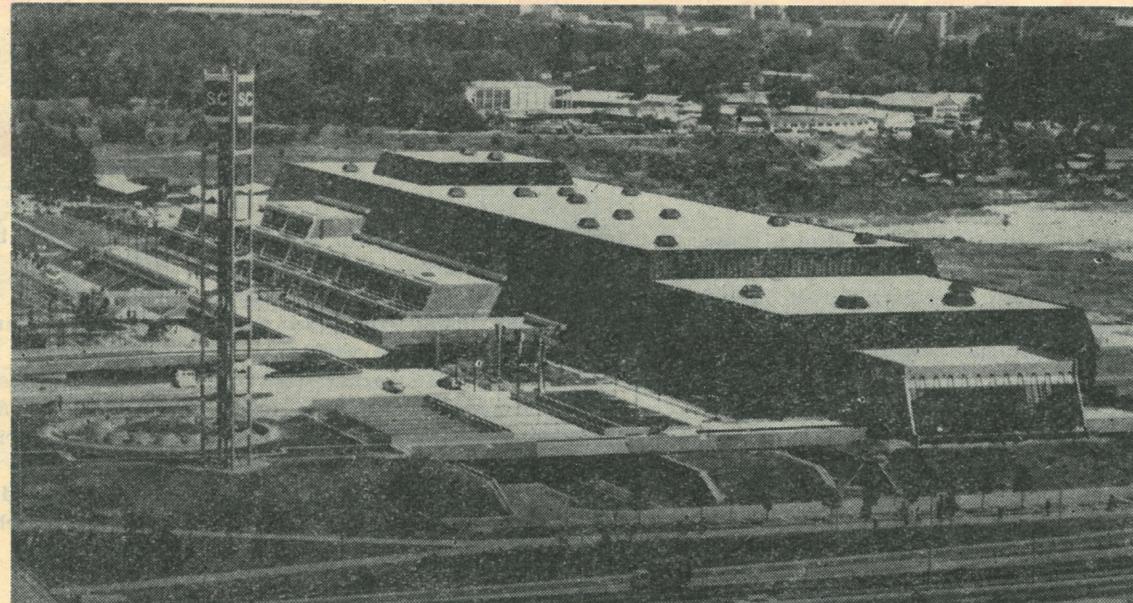
Významným krokom na tejto ceste boli výsledky Konferencie o európskej bezpečnosti a spolupráci, dosiahnuté pred dvomi rokmi v Helsinkách. Dnes nám ide o takú pôsobnosť všetkých 35 štátov — účastníkov tejto konferencie, aby nádeje, ktoré poskytli Helsinki sa nestali len ilúziou, ale boli uznané za fakticky realizovanú normu medzinárodného spolunažívania, keďže — ako povedal prvý tajomník UV PZRS Edward Gierek dňa 31. júla v Helsinkách — „Spomienky na minulosť, uvedomovanie si potrieb súčasnosti a príkazov budúnosti ukladajú pred nami veľkú úlohu: výstavbu mierovej Európy. Dejiny nám zverujú toto dieľo a poskytujú príležitosť pre jeho realizáciu.“

ADAM CHALUPEC



Jednomyslným rozhodnutím sovetského parlamentu byl generálny tajomník ústredného výboru KSSR L.I. Brežnev zvolen do funkcie predsedu prezidia Nejvyššieho sovetu SSSR. Na snímku: preident Valery Giscard d'Estaing víta na letisku v Paříži Leonida Brežnéva, ktorý priblížil na oficiálnej návštěve do Francie.

Snímek: CAF — Interphoto



V priebehu priateľskom ovzdušiu sa začali 15. júna t.r. v Belehrade rokovania predstaviteľov ministerov zahraničných vecí 33 európskych štátov, ako aj Spojených štátov a Kanady, signatárov Záverečného aktu z Helsinkiek. Práce poľskej delegácie riadi velvyslanec Marian Dobrosielski, riaditeľ Poľského ústavu medzinárodných vecí. V Belehrade bude pripravený program budúceho međitornjeg strestnutia, ktoré sa bude konať pravdepodobne na jeseň t.r. Všetci hľadajú na Belehrad s nádejou, že sa tunu upevni miera a koexistencia, prehľbia sa šance na udržanie trvalého miera na svete. Na snímke Kongresové centrum v Belehrade vybudované v rekordnom čase deväť mesiacov na ľavom brehu rieky Savy. Nachádzajú sa v ňom tri zasadacie siene. Práve tunu sa kona-

Foto: CAF — Tanjug



■ NEJVĒTŠÍM OBJEKTOM, ktorý bude postaven z prostredků Národného fondu ochrany zdravia, bude onkologický ústav v Varšave v čtvrti Ursynów Zachodni. Základný kámen bude položen v červenci a celá výstavba 17 budov ústavu ukončena v roku 1985. Ústav bude nazývaný jmenom Marii Curieové-Skłodowské.

■ SOVĚTSKÝ TISK UVEŘEJNIL nová slova státní hymny SSSR. Autory častečne zmieneného textu (i dosavadného známej) sú Sergej Michalkov a El-Registan. Nová hymna sa bude hráť od 1. září t.r.

■ MOŽNOSŤ SANATÓRNEJ LIEČBY. Na 1000 zamestnaných pripadá tento rok 26,4 umiesteniek do sanatórií (v roku 1970 bolo 18,4). Zísakanie miesta v sanatórii vo veľkej miere závisí od odvetvia, v akom sa pracuje. Najľahšie sa môžu dostat do kú-

■ PODIEL ČESKOSLOVENSKA na medzinárodnej turistike dosahuje 7,7 per., a v európskom turistickej ruchu 10,6 per. V r. 1976 išlo do Československých občanov, t.j. viacnež každý druhý obyvateľ, hlavne do socialistických krajín. Československo navštívilo 17 mil. zahraničných turistov, ktorí sa oboznámili s jeho historickými pamiatkami, kultúrou a spoločenským životom.

■ DOHODA O SPOLUPRÁCI. 27.V. t.r. v Banskej Bystrici bola podpísaná dohoda o spolupráci medzi Novosáčským vojvodstvom a Stredoslovenským krajom. Ten istý deň delegácia Nowého Sącza s prvým tajomníkom VV PZRS Henrykom Kosteckým ukončila návštěvu v správcom kraji, počas ktorej sa oboznámila s jeho revolučnými tradíciami a súčasným životom. (Gazeta Podlągowa)

Našej redakčnej kolegyni
ALŽBETE STOJOWSKEJ
hlbokú sústrasť v súvislosti so smrťou jej otca vyjadruje
kolektív Života
a UV KSČS

K NÁVRHU ÚSTAVY ZSSR

Už od prvej vety preambuly, od prvého článku návrhu Ústavy ZSSR, ktorú Prezidium Najvyššieho sovietu ZSSR predkladá na vyjadrenie všetkým občanom ZSSR, otvára sa pred nami grandiozna panoráma sovietskej skutočnosti, jej základných noriem, politických zásad, životného kódexu sovietskych ľudí, občianskych a demokratických práv.

Návrh novej ústavy vyjadruje v kontrovernej forme výsledky šiestich deňaťočí, ktoré na leninskej ceste dosiahlo sovietsky ľud. Jej jednotlivé články zachovávajú a rozvíjajú Lenim formulované základné princípy socialistického štátu, zovšeobecňujú všetky doterajšie ústavné skúsenosti sovietskych dejín, troch predchádzajúcich základných zákonov ZSSR a v duchu zásadných teoretických prínosov XXV. zjazdu KSSZ a najnovšej praxe komunistickej výstavby obohacujú ich novým obsahom.

"Nová ústava Sovietskeho zväzu," — povedal súdruh Brežnev — „poskytne politicko-právny základ pre ďalšie zdokonalovanie demokracie rozvinutej socialistickej spoločnosti." Pri oboznámení sa s návrhom ústavy, čítaní jeho jednotlivých článkov, vystupuje do popredia práve táto stránka — ďalšie rozširovanie a prehľbovanie socialistickej demokracie, demokratických princípov sovietskeho štátu, základných občianskych a demokratických práv občanov, rozvinutie demokratic-

kých zásad práce a činnosti sovietov ako základných politickocomocenských orgánov a súčasne organizácií pracujúcich, prehľbovanie práv a slobôd, ale zároveň aj povinností občanov voči štátu, stále rozširovanie účasti pracujúcich na riadení štátu a výroby prostredníctvom sovietov, odborov, Komisomu a iných spoločenských organizácií, čoraz výraznejšie postavenie kolektívov pracujúcich v živote celej krajiny.

Takéto prehľbenie socialistickej demokracie dokumentuje rozšírenie viačierčích článkov návrhu novej ústavy o konkrétnych sociálno-hospodárskych právach sovietskych občanov, ako je napr. právo na prácu, na oddych, na ochranu zdravia a iné, podrobnejšie sa formulujú články o politických právach a slobodách občanov ZSSR, a tak ako prv, ústava garantuje a materiálne zabezpečuje ich uplatňovanie.

Druhou stránkou týchto práv a slobôd sú povinnosti občana voči štátu, zodpovednosť voči spoločnosti, záväznosť statu a svedomite pracovať a brániť vlast, chrániť záujmy sovietskeho štátu, bojovať proti rozkradaniu spoločenského vlastnictva a plytvaniu ním, chrániť prírodu a jej bohatstvo, starať sa o ochranu kultúrnych hodnôt, dbať o výchovu detí. Také princípy vtelené do novej ústavy sú rovnako aj výrazom hlbokého humanizmu sovietskej spoločnosti.

Návrh novej ústavy znamená podstatné rozvinutie štátneho organizmu sovietskej spoločnosti, rozšírenie právomoci miestnych sovietov, ako politického základu socialistického štátu. Návrh zakotvuje ďalšie upevňovanie socialistickej zákonnosti a právneho poriadku, pričom má na zreteli, že samotná nová ústava bude základom ďalšieho zdokonalovania sovietskeho zákonodarstva, podkladom ústav zväzových a utoromných republík, chrbticou celého právneho poriadku. Jej jednotlivé články zaručujú skutočne demokratické zlaďovanie spoločných záujmov zväzových republík, ich rozkvet a ustavičné zblížovanie všetkých národov a národností krajiny.

Návrh novej ústavy ukazuje celému svetu obraz sovietskej skutočnosti, humanizmus a demokratizmus sovietskej spoločnosti, skutočné materiálne garantovanie slobody a práva občanov, obrovské socialistické vymoženosť, prítažlivý príklad sociálneho pokroku. Je svedectvom toho, čo už dokázal výtazný socialismus, čo socialistický štát dáva svojim občanom, aké možnosti ďalšieho rozvoja má socialistická spoločnosť. V tom nová ústava bude inšpirujúcim podnetom pre boj za slobodu a nezávislosť, demokraciu a spoločenský pokrok na celom svete, prikladom pre národy, ktoré si zvolili cestu socialistického

rozvoja, posilní rozhodnosť pracujúcich kapitalistických krajín v boji za svoje práva, skutočne demokratické a občianske slobody, za sociálne istoty a nové spoločenské perspektívy.

Vychádzajúc z doterajšieho vývoja sovietskeho štátu, ale tak isto aj z politickej praxe bratských socialistických krajín, návrh novej ústavy zovšeobecňuje a stelesňuje historickej skúsenosti reálneho socialismu. Veľmi významnou mierou obohacuje spoločnú pokladnicu svetového socialismu, slúži veci posilnenia komunizmu, je ďalším dôkazom prevahy socialistického zriaďenia, najpokrokovnejšieho spoločenského poriadku v súčasnej historickej epoce.

No nielen svojim významom, ale aj samotným obsahom návrh novej Ústavy ZSSR príprahuje záujem celej pokrokovej a demokratickej medzinárodnej verejnosti. Do ústavy po prvý raz zaradili kapitolu o zahraničnej politike sovietskeho štátu, obsahujúcu základné zásady leninskej mierovej politiky upevňovania medzinárodnej bezpečnosti a spolupráce národov. Slovo mier v nej dominuje ako najvyšší princip sovietskej zahraničnej politiky, zodpovedajúci tak životnému záujmom sovietskeho ľudu, ako aj túžbam všetkých národov sveta.

ROZVOJ SOVIETSKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Na sovietském venkově se uskutečnily veľmi hluboké premeny. Veľkým robním socialistické zemědělství si však v souladu se směrnicemi strany a vlády uložilo nové úkoly, jejichž cílem je zajistit maximální zásobování obyvatelstva rozmanitými potravinářskými výrobky. Hlavním úkolem je věstranný rozvoj obilního hospodářství. Při plnění tohoto úkolu jsou využívány veškeré metody vědeckotechnického pokroku. Již se ukázaly kladné výsledky.

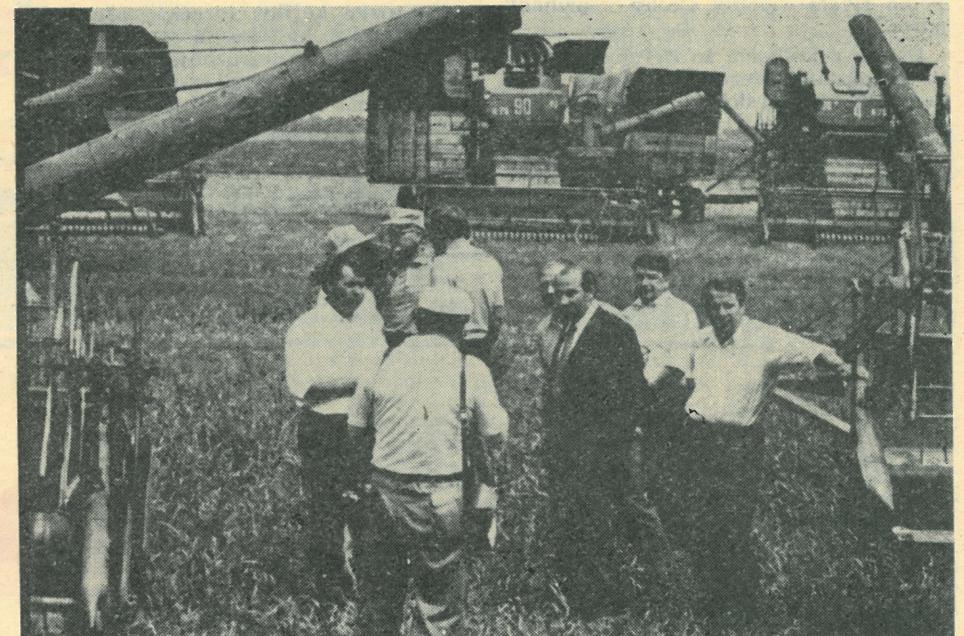
V posledním desetiletí byl kladen důraz na melioraci, která byla provedena na obrovských plochách jižní Ukrajiny, severního Kavkazu, Povolží a Kazachstánu. V běžné pětiletce bylo provedeno meliorace skoro na 10 milionech hektarů půdy, čímž bude dosaženo téměř dvojnásobné sklizně obilí v těch oblastech, také na méně úrodných půdách. Současně byl kladen důraz na chemizaci hospodářské půdy. Cíle nejlépe ukazují změny, které nastoupily na tomto úseku. Jestliže se v roce 1965 spotřebovalo na 1 hektar půdy 122 kg strojených hnojiv, v roce 1975 to už bylo 328 kg na hektar. V sovietských podmírkách každá dodatečná tuna hnojiva dává 1,5 tuny obilí navíc. Hnojení je tedy důležitým činitelem ovlivňujícím strukturu obilní bilance.

Důležitou složkou rozvoje zemědělství je mechanizace. Na začátku sovietské moci snil V. I. Lenin o tom, aby mohl vyslat na venkov sto tisíc traktorů. Dnes v SSSR pracuje v zemědělství 3,3 miliónu traktorů, 680 tisíc žádých kombajnů a mnoho dalších strojů.

jů. Usiluje se o maximální automatizaci zemědělské výroby. Již dnes jsou plně mechanizovány všechny běžné polní práce jak orání, obdělávání, setí, sklizeň a odvoz obilí. Technická modernizace v sovietském zemědělství se týká nejenom pěstování obilí, cukrovky, bavlny, brambor, zeleniny, a krmiv, ale také chovu dobytka. Z celkové sumy 170 miliard rublů, která byla v běžné desáté pětiletce určena na rozvoj zemědělství, byly 42 miliardy věnovány na technickou modernizaci.

U produkce obilí, základu zajištění výživy obyvatelstva, se v běžném pětiletém plánu předpodkládá průměrná roční sklizeň 220 milionů tun. Jak víme, v roce 1976 v SSSR sklidili 224 miliony tun obilí. Cílem je vyrobit tunu ročně na jednoho obyvatelstva, což uhradí veškerou spotřebu zemědělských podniků i štátu. Odbornici tvrdí, že jsou to plány reálné, ačkoliv ukazatelé mají na zřeteli také zlepšení kvality zrní a struktury výroby.

Na základě rozvoje obilní výroby se paralelně rozvíjí živočišná výroba, tak kvalitatívne, jak kvantitativne. Zvýšení výroby masa je stejně důležitou otázkou. Na kolchozích a sovchozích farmách se stále šíří uplatňování hodnotné krmivové koncentrátu. Do praxe se aktivně zavádějí metody intenzívního chovu hovězího a vepřového dobytka, ovcí a drábeží; je to diktováno stále vzrůstající poptávkou na maso a masné výrobky. Průměrná roční výroba masa v minulé pětiletce (1970–75) činila 14 miliónu tun (v letech 1965–70 to bylo 11,6 miliónu tun). Nyní se předpokládá další značný vzrůst této výroby.



Kirovovú kolchoz často navštěvují vědci, zemědělští odborníci z mnoha zemí. Tentokrát byl fotograf svědkem setkání vedení kolchozu s vědci z USA, kteří přijeli do krasnodarského kraje za účelem poznání metod kubánských zemědělců používaných při pěstování silných odrůd pšenice.

Mnoho pozornosti je věnováno výrobě ze záhumenek. Záhumenky nejenom uhrazují spotřebu venkovského obyvatelstva, ale mají určitý význam i ve výrobní sféře pro město. Přispívají tedy k růstu globální zemědělské výroby.

Na rozvoj sovietského zemědělství mají zásadní vliv organizačně-ekonomicke změny, které se uskutečňují na tomto úseku. Nastupuje rozvoj kooperace mezi kolchozy, jíž se zúčastňují také sovchozy a další státní podniky, spojené se zemědělstvím. Umožní to nejenom zvýšení produktivity, ale také zmenšení rozdílu mezi venkovem a městem v oblasti existenčních, kulturních a pracovních podmínek a také vyrovnání úrovně služeb. Nová venkovská sídlisť má charakter předměstských čtvrtí, což má nemalý vliv na stabilizaci pracovních kádrů a také předcházi migraci do měst, zvláště mládeži.

V kolchozech a sovchozech pracuje stále více lidí se středním a vysoko-

školským vzděláním. V desetiletém období, od roku 1965 do 1975 vzrostl jejich počet, v přepočtu na tisíc zaměstnanců, z 12 na 36 v kolchozech a z 27 na 58 v sovchozech. Tyto stále početnější kádry jsou schopny uskutečňovat vědeckotechnický pokrok v sovietském zemědělství, jehož efekty jsou viditelné.

V usnesení ÚV KSSS z 31. ledna roku 1977 K 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce mj. čteme: „Straňa vypracovala a důsledně realizuje vědecky doloženou hospodářskou strategii, směřující k dosažení fundamentálních, dlouhodobých cílů, mezi něž m.j. patří soustavné zvyšování úrovně hmotného a kulturního života národa.“ Tomuto cíli slouží rovněž kvalitativní přeměny a rozvoj sovietského zemědělství, založený na zemědělské politice KSSS, která je pokračováním a tvořivým rozvinutím leninského družstevního plánu v nových dnešních podmírkách.

MK



marketa rakouská

V čas smrti krále Václava byl Přemysl nejen markrabětem moravským a mladším králem českým, ale náležela mu i koruna vévodská a vlaadaření v zemi rakouské. Ta nebývalá moc nevzešla z náhody ani z pouhého výboje ani jen z úradku a smluv; její počátek leží v silách, jimiž prospívalo dilo rudníků a hospodářů a kupců. — Kráťee: za těch dob z příčin přibývajícího života zasáhl Čechy v příhody národu.

Cte se v knihách, že Evropa středního věku stála čtverem práv: právy církevními, královským důstojenstvím, dědičností, vlastnictvím. Přemysl snad vyznával podobnou nauku. Blížil se papeži, aby v Rakousích (v jejichž svazku bylo i Štýrsko) utvrdil svou moc, pojal za manželku Markétu Rakouskou. Potom mečem hájil dědictví proti vévodům bavorským a proti uherskému králi, který se nazývá Bela.

Když se prvá válka schylovala k míru, došla Přemyslovi zvést o otcově smrti. I vyslal poselstvo k Markétě, aby jej očekávala, a rychle, jak jen mohl, spěchal do Čech. Začín věvodkyně, připravena již na cestu, dlela ve vídeňském městě.

Nastaly právě krásné dny a Markéta v důvěře rozložila na prostranství, jež se podobalo zahradě. Byly tu tři stromy, nízké keříky, turecké růže v kořenáčích. Z košíků se sypalo věvodkyni do klína nejrůznější kvítí. Růžová pážata, služky s vypjatými řádry, paní v náramných čepcích se závoji, s brašnami na zelených tkalounech, s vlasy jako smůla, s vlasy jako len, v sametu, v dykytě, v šedé králičině, v bílé sobolině, paní bělounké jako křídla a růžové jako úsvit, něžné i hašteřinky, seděly ve vysokých lenoškách a kolem nich přecházelo hejno šlechticů. Meč zvonil jim o ostruhu, řeč zněla jako příboj.

Toho ropotání, v ten něžný šepot a smích udeřil pojednou zvuk polnice.

Markéta vstává, přidržuje špičkami prstů přilehlavé roucho, paní dávají známení svým pážatům, rytířové tisknou dlaň k meči, chlapci zevlují, služky stoupají na špičky: tu vchází Přemyslův průvod.

Bože milý, jsou, jako by unikli psům! Pokrývá je prach, mají vlasy spleny potem a paže samý chlup.

Zbrojenci se bere rytířská jízda: postroje zvoni, zbroj chřestí, chochol na jejich příblicích vlaje, praporce letí vzhůru.

Když se skupina rozestoupí, je zříti jezdce, který sesedá. Odepjal meč, sňal příblici, podává rytířům svůj štíť a jinošským krokem přistoupí k Markétě.

„Při holi svatého Krištofa,“ — řekl jakýsi český šlechtic svému sousedu

panu Bočkovi z Bernecka, ale vtom se vzpamatoval, pleskl se přes ústa a co nejtěšejí dokončil poznámkou. Byla, jak lze uhnouti, kousavá, neboť šlechtic zvedl obočí a vtáhl tváře, jako by chtěl zapísknouti.

Co mají ti dva na mysli?

Bude to asi nějaká škodolibost. Vidí, že je Markéta pokročilého věku, znamenají, že se podobá středě, která předchází Zelenému čtvrtku, a hřejivý smích jim vzdouvá huby. — Bůh však uchovej, aby se přiznali k svým myšlenkám, Bůh chraň, aby jim některý šlechtic dal volný průchod! Jsou lišácti, nemají daleko k uštěpačnosti, ale něco je drží na uzdě! Něco jim brání, něco je zdržuje, něco jim klade dlaň na ústa, něco jim našeptává: příteli, ticho! Ticho, povídám, ten mladý rytíř, který se blíží k paním, je dvojnásobný král! Je králem podle skutků a dále způsobou, která je upředená z jakési divné moci. — Járku, jen si vzpomeň: tvůj kůň se třel o postroj jeho koně, tvůj koleno se dotýkalo jeho kolena, tvůj dech se mísil s jeho výdechem, a přece (u všech všudy!) se jeho upachetána herka zdála vyšší o půl délky kopí. Nesl se jako v oblacích a jeho slova padala s výše. To je to: urozenost platívá v kostele i v krčmě, což potom ve vánkách! Byl sám uprostřed potíci se smečky tak jako planý bez nad srázem příkopu. Byl sám, nějaké divné snění mu hourá kolem úst a žily na jeho čele se plní moci vůle a mocí toho snění! Cert ví, čím lépe vládne! Cert ví, co nahání víc strachu!

Pani, které vítaly krále s dlaní na srdeci, chtěly vykouzlit mateřský úsměv, chtěly se ukonit tak trochu na levý bok, chtěly dát na srozuměno, že král mladistvého věku je přijímán s odstímem shovívavosti, chtěly se tvářit jako pávice, a náhle zasaženy leskem Přemyslova čela se koří do prachu. Vzdychají, z hloubi šňěrování se dene ston, pážatům rudnou uši, a pokud jde o služky, jsou obáceny v sloupu: vějíř v jejich ruce se přestal kýtati a neboť tluce do vysokých čepců. Chudinky! Oči navrch hlavy nemohou poznat, jakou tropí škodu, a jejich paní se marně ošívají a marně budou trhat rameny.

„Věvodkyně,“ praví Přemysl, „zústaňte ve vídeňském městě. Volá mne do Čech neštěstí. Spěchám. Nechci, aby vás vítala neblahá zvěst. Zústaňte u svých přátel.“

Potom se panovník jal mluviti o nemoci krále Václava. Skončil. Vyptává se preláti, co zamýšlí Svatý otec, kladé rozličné otázky i o konci, kterou protéká řeka Váh, a v zápěti chválí Markétino srdce. Je trochu roztržit, dívá se věvodkyni do očí, jeho myšlenky však zalétají k mnohým zemím a každý to může poznat.

vřeném a rytířském. Zapolili jsme jak jest obyčej mužů, teď však nastal čas jiný a žádám tě, abys dobré smýšlel s mou láskou. Žádám tě, abys mi dal dívku, po které prahnu a kterou chci učiniti paní a královnou podle skutku a podle myšlenek a podle toužení.“

Potom řekl jméno dívky vytoužené a požádal znovu o její ruku.

Král Bela políbil Přemysla na ústa a zkřížil za královými zády své staré ruce. Potom rozmlouval s královnou Mačvou Annou a byla smluvena svatba.

V městě, které se nazývá podle knížete Břetislava, tam v končinách Dunaje, tam, kam odnášelo to divné snění krále Přemysla, byly oddavky. V říjnu, dne dvacátého pátého.

Přemysl se bral uprostřed kněží a rytířů. Meče se mísí s berlami, praporce prorážejí nebesa, ostruhy znějí, katedalice cinkají a zpěv a kouř a volání a šestí stoupají až k obloze. Přesličná Kunha (která se nadále bude nazývat Kunhuta) má zlaté střevice a plášť z hranostajů. Jde se svou matkou, po levici ji podpirá král Bela. Je již stár, ale žertuje a chválí její krásu a se smíchem jí podává talíř, jehož dno je rádně učerněno. Po stranách průvodu metají pážata kozele a blázen pro obveselení chytá do klobouku sluníčko a básníci kráčejí za sborem kanovníků a zpívají z plných plic.

Po svatbě následují dlouhé slavnosti, nemoc, vladařská dřína, vjezd do pražského města a opět sláva za slávou. Při korunovaci je arcibiskup z Mohuče a pět biskupů a knížat a panovníků, že je člověk nemůže ani spočítat.

Když všechno skončilo, odhazuje královna svůj závoj a s výkřikem lásky objímá šťastného krále.



svatba

Král je tedy skličen, hledá samotu a tu k němu přichází jeho choť Markéta a praví:

„Příteli učinila jsem ve své myslí slib, že vstoupím do kláštera.“

Král líbá Markétě ruku, zdržuje ji, snáší mnoho důvodů, aby ji potěšil, zapomíná skoro na své hoře. Markéta však odpovídá:

„Chci tomu, jsem rozhodnuta, příteli!“

Lidem velikým i malým je vštipeňa do srdce žádostivost života a lásky, jedni ji přemáhají, druzí ji hoví a tak se ta touha zjevuje jako dvojí tvář jediné věci. Jako světlo a tma. Někdy je jasná, jindy ji zastírá soumrak, ale není stvoření, které by nebylo zasaženo podobným dychtěním a ani světce ani král mu nemohou uniknouti.

Když se tedy udá čas, požádá Přemysl papeže, aby rozloučil jeho snatek a prohlásil jej za neplatný, neboť Markéta složila dálno před svatbou svatý slib. Královna dosvědčuje své zaslíbení, mluví o něm, stvrzuje je a bisкуп Bruno činí podle Přemyslovy vůle.

Ve Vídni na velikém sjezdu požádal Přemysl o ruku Markety, dcery uherského krále. To manželství nebylo uzavřeno a král spatřil při uherském dvore Kunku, vnučku Belovu a dceru knížete ruského Rostislava Michajloviče.

Byla tak rásná, že to nelze vypověděti slovy ani zobrazit lidskou rukou. Měla nádhernou postavu, oválné oči, hebké kadeře, něžné ruce a chůzi jako nějaké andělské stvoření. Když se dala do řeči, zněl její hlas jako zpívání, jež zatahuje lidskou srdeč. Její přilehlavé šaty byly z modré nejjemnější vlny, satmetový plášť s kožišinou splýval jí s ramenem. Na rozpuštěných vlasech trpytily se jí čelenka, ve výstřihu byzantský hrádrelník se třemi penízky. Anděl závratí se dotkl její šíje.

Král se díval do bouřlivých očí té dívky a zdálo se mu, že ptáci zpívají a že se počíná jaro a nové období a šťastnější chvíle, než je vitézství. Neoslabil jí ani dne prvého ani dne druhého ani třetího, ale spatřoval ji koutkem oka i tehdy, když stál pod odyšáren a když rozmlouval s kněžnou Mačvou, její materí, či s nějakým velmožem. Jeho hlas zněl vesele, jeho pohyb byly jako pohyb jinocha a jeho srdeč se šířilo. Vdechoval bláhovou něhu, cítil jistotu, že to jest královna, která mu bude dána.

Dne šestého, když se královny a králové vrátili ze města, oslovil Přemysl Belu uprostřed rozlehle komnaty a řekl:

„Králi, vedl jsem s tebou války, poobil jsem dost tvých přátel. Neučinil jsem to však zákeřně, ale v boji ote-

Královna Markéta překročila již věk, kdy ženy mohou poviti děťátko, ale což má ta vše zmářit trvání Přemyslova rodu? Což král pokrytý slávou, jehož jméno zní a jež se oslavuje v písničkách, což ten král má zemřít bez syna?

Přemysl se proto trápí a sužuje. I obrátil se k papeži s naléhavou prosbou a žádá, aby papež prohlásil práva manželského syna pacholátku, které se narodilo z objetí lásky a které tak připomíná podobu své něžné matky, paní, kteréž je jméno Palceřík. Jde o to, aby ten rečený syn Mikoláš se jednou mohl uvážati v panství svého otce. Papež, když mu byla Přemyslova vůle oznámena, slibil, že vítěznému králi nic neodepře, ale potom váhal, odkládal věc a v poslední zvratě svůj příslib.

Ludová slovesnosť každého národa na svete je pretkaná rozprávkami o strašidlách. O mnohých nadprirodzených príhodach napísali aj vedecké štúdie. Písali o nich tiež pochybovační novinári, pozorovali ich nestranní laici, príslušníci duchovenstva, ba aj policijti, len aby presvedčili ľudi — aj keď išlo, ako sa zdá, o najpochybnnejšiu vec — že „čosi tam je“, čo nemožno logicky vysvetliť. Celkom určite však to „čosi“ bolo v Clarksville, v štáte Tennessee. Mátalo to zopár rokov v minulom storočí. To „čosi“ sa stalo známym ako bezcitné strašidlo z Tennessee a o jeho výčinoch v priebehu dlhých rokov svedčili stovky ľudí, medzi ktorých patrili univerzitní profesori, novinári, súdcovia, policajti a takmer všetci, čo v tom čase bývali v Clarksville alebo tí, ktorí sa tu sli pozrieť.

Strašidlo sa po prvý raz objavilo roku 1814 v rodine Bellcov, ktorá mala farmu v Tennessee, celkom na okraji Clarksvilla. Sužovalo túto rodinu celých štrnásť rokov a prisúbilo, že nedá pokoj ani budúcim potomkom rodiny.

Do tejto rodiny patril John Bell, jeho žena a päť detí; Elizabeth, nazývaná Betsy, John mladší, Richard, Drewry a Joel. Strašidlo ich po prvý raz vyrušilo v jeden večer, práve keď si zasadili za stôl k večeri. Zneprázdny sa ozvalo klopanie na okno. John Bell šiel zistiť, kto to je, ale nemašiel nikoho. To čudné klopanie sa ozývalo cez tú prvú noc nielen na tom okne, ale aj na ostatných oknach. Klopanie sa opakovalo niekoľko noci, ale John Bell sa märne namáhal, nezistil nič.

Elizabeth, mladá dcéra rodiny, sa začala neskôr ponosať, že v noci jej akýsi neviditeľný potkan jednostaj ohlodáva posteľ. Napokon aj celá rodina bola vyburcovaná z polnočného spánku, pretože posteľné prikrývky začali lietať a našli sa na kope uprostred izby. V nepárne hodiny večera a skoro ráno počula celá rodina tajomné zvuky, akoby nejaké decko cicalo pri dojčení alebo ani čo by dakto mlaškal ústami pri jedeni.

Strašidlo sa dosiaľ správalo tak, ako sa e tom možno dočítať takmer v každej rozprávke. Neskôr sa už však neuspokojovalo s klopaním na okná a s hľadaním Elizabethinej posteľ. Začalo zobúdzať mladé dievča o polnoci tak, že ho tahalo za vlasy a dvíhalo mu hlavu nad podušku.

Na Elizabethin krik pribehol na pomoc John Bell, no sám utržil od strašidla poriadne zaúcho. John aj so ženou naostatok usúdili, že tu ide o väzne veci. Rozhodli sa, že tej noci nebudú spať, len budú dávať pozor na deti. Elizabeth dospala pokojne zvyšok noci ale pozornosť strašidla náhle upútala jej brat Richard. Matka s úžasom sledovala, ako strašidlo zdraplo chlapca za šticu a tak ho tahalo za vlasy, že sa až posadil na posteli!

A tak ráno všetkých bolela hlava, pretože v noci strašidlo mykalo každého za vlasy. John Bell si nakoniec uvedomil, že sám v tejto veci nič nezmôže. Potlačil svoju hrdošst a zašiel na najbližšiu farmu zdôveriť sa o všetkom svojmu susedovi a dobrému prialovi Jamesovi Johnsonovi.

Johnson pokladal Bellovu historiku za „najnebezpečnejšiu vec, o akej keď počul“, ale zároveň si uvedomoval, že John Bell je bohabojný, väziený muž v mestečku a nepodlieha fantazirovaniu.

Keďže bolo očividné, že strašidlo sa väčšinou krúti okolo Elizabeth, James Johnson a John Bell si prisadili v noci k jej posteli — a boli odmernené nevidaným divadlom. Strašidlo nielen hľadalo posteľ a trhalo prikrývku vystráchaného dievča, ale mu aj uštredilo zopár pekných zaúch.

— Prestaň, v mene božom! — zvolal Johnson.

Strašidlo prestalo na niekoľko minút, ale potom schmatlo Elizabethine vlasy a tak nimi škľivo, že chuderka skrikla od bolesti. Johnson znova zvolal strašidlu, aby „prestalo v mene božom“.

A potom dospel k celkom samozrejmejmu, aj keď neveľmi významnému záveru: — Z toho všetkého usudzujem, že duch rozumie po anglicky, — povedal.

Nasledujúceho dňa Johnson a Bell zvolali všetkých svojich susedov a

rozpovedali im o celej príhode. Zvolali si výbor, ktorý mal striehnúť v noci v Bellovom dome a urobiť všetko, aby zbalil rodinu strašidla.

Výbor striehol a bol odmernený divadlom, ktoré prekvapilo aj Bellcov. Na dom začali padat kamene a strašidlo zlomyseľne napadlo a zbillo Elizabeth. Keďže dievča bolo terčom väčšího strašidlovho vytrájania, Johnson ponúkol Elizabeth, aby šla spáť do jeho domu, no strašidlo ju nasledovalo aj do toho domu a napadlo nielen ju, ale aj Johnsonovu dcérku.

O niekoľko týždňov sa chýr o strašidle rozšíril široko-daleko a zdalo sa, že strašidlu sa to veľmi páči.

Zvolali povestného likvidátora bosiek, aby oslobodil rodinu od strašidla — a za svoje úsilie dostal svoje zaúcho. Aj obidvaja mestni duchovní pochodovali tak isto, keď došli do domu, aby upokojili strašidlo v mene božom.

Strašidlo čoskoro nadobudlo sebavedomie a odvážilo sa šarapatíť aj mimo Bellovho domu a daleko od Elizabethy, od svojho „centra energie“. Potuľovalo sa cez chotáre, desilo farmárov a zvieratá na farme a začalo prenasledovať Bellove deti v škole, kde spôsobilo taký poplach, že viackrát museli rozpustiť celú školu!

la záchraty a mdlo hýbala perami, ako keď sa médiá dostávajú do tranzu. Pohyby perami sa pravidelne opakovali v určité hodiny a vždy tesne pred tým, ako sa strašidlo objavilo. Len čo Elizabeth precitla, strašidlo sa pustilo do reči, no mlčalo, keď dievča ležalo v svojom „trane“.

Zavše sa strašidlo netajilo so svojou antipatiou voči Johnovi Bellovi. Vtedy sa jeho správanie voči Elizabeth zmenilo. Raz bolo držé a zlomyseľne vo svojich činoch na adresu dievča, inokedy bolo zase milé. Raz, keď otec dievča nadával, strašidlo mu takú zavalilo, že spadol zo stoličky.

Strašidlo, ako všetky čarodejnice, vyznalo sa aj v kúzelnictve. Naraz sa len pred ním objavili veci z ničoho. Keď raz Elizabethine piateľky oslavovali jej narodeniny, strašidlo ich povážovalo za čerstvé banány. „Pochádzajú zo Západnej Indie“, povedalo baviačim sa dievčatám. „Samo som ich natráhal.“ Inokedy zase dámky z biblického krúžku pani Bellovej pokladalo za rozmátné čerstvé ovocie.

Strašidlo malo záľubu „vytvárať“ nielen ovocie, ale aj oriešky, špendlíky a ihly. Raz bola pani Bellová chorá a strašidlo, ktoré si ju veľmi oblúbilo, priskočilo k jej posteli a povedalo: „Ubohá Luce, natiahni ruku, mám dačo pre teba.“

tics, Cyporcrphy a Jerusalem sú okamžite nasťahovali k Bellovcom.

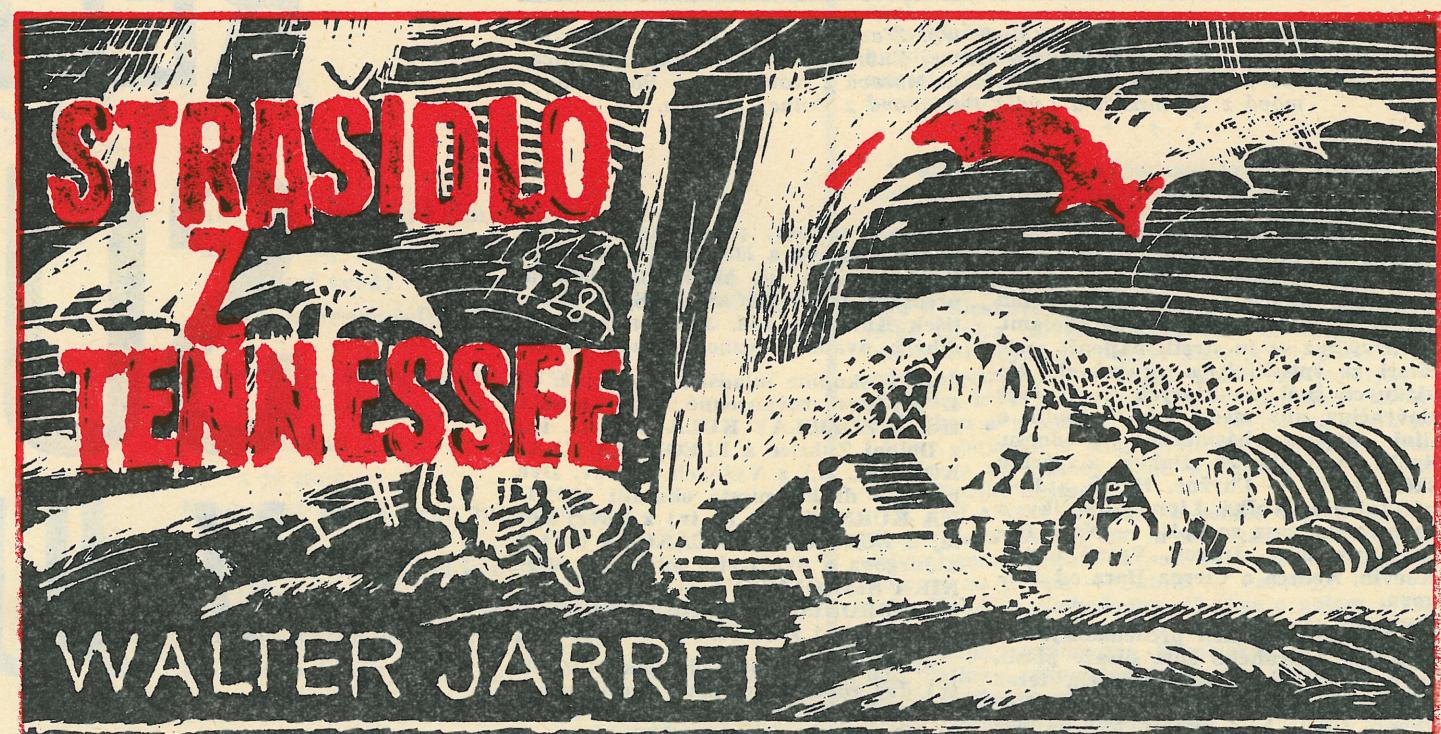
Bolo to približne v tom čase, keď mal toho John Bell už po krk a rozhodol sa presťahovať so svojou rodinou do Charlestonu v Mississippi, kde mal pribuzných, hoci striga ho vystrihala, že to nebude dobre. A veru ani to nebol dobre.

Prvé čo privítalo rodinu pri jeho príchode do Charlestonu, bolo strašidlo. Bell sa napokon zmieril s útrapami a presťahoval sa späť do Clarksville.

Elizabeth, ktorá medzitým vyrástla, začala chodiť s Josuom Gardnerom, mládencom zo susednej farmy. Striga nedala pokoj ani Gardnerovi, nemávala ho a hoci priatelia sa pochválne vyjadrili o dvoch mladých, že sa „ideálne hodia k sebe“, strašidlo rázne protestovalo, keď ohľásili zásnuby.

Strašidlo povedalo Johnovi mladšiemu, že Elizabeth „nikdy nespozná šťastné dni, keď sa vydá za Joshua“ a snažilo sa, s jeho pomocou znemožniť neskorší sobaš, hoci jeho pomoc nepotrebovalo.

Všetku svoju zlobu začalo vylievať na Elizabeth a Joshua. Na Johna Bella momentálne zabudlo. Kedykoľvek vkráčal Joshua do domu Bellcov, zvrieskoval ani strigón a začal vykrikovať ne-



Spiritisti, duchovní, reportéri a susedia Bellcov viedli nepretržitú kampanju so zámerom primáť strašidlo, aby prehovorilo a dalo najavo svoje úmysly, a napokon ich snaha bola korunovaná úspechom. Spočiatku sa ozval iba akýsi pisklavý a nezrozumiteľný bľabot, ale neskôr zostal zreteľnejší a všetci boli odmenení chraplavým šepotom nesúcim sa z temných kútov. Po niekoľkých dňoch prešiel šepot zo zvoničného ženského hlasu, ktorý bolo počuť nielen v tme, ale aj v osvetlenej miestnosti, a nakoniec vo dne aj v noci.

Keď sa už raz strašidlo ozvalo — a vyjadrovalo sa s určitou inteligenciou — výšlo najavo, že terčom jeho zloby je John Bell, a nie jeho dcéra Elizabeth, ako sa všeobecne myšlo. Útočilo proti Johnovi, aj keď bľabotalo, a jednou zo zrozumiteľných fráz, ktoré strašidlo vysielalo, bolo: „Budem mu v pätach až do konca jeho života!“ Keď sa ho spýtali, koho tým myslí, strašidlo odvetilo: „Dni starého Jacka Bellu sú zrátané.“

Samořejme, pochybovači prišli s podozrením, že tu zasahuje dák bruchomluvec. Keďže Elizabeth bola pri tom, keď strašidlo prehovorilo, upadla sama do podozrenia. John mladší, aby skončoval s takýmito obžalobami, zaviedol Elizabeth k doktorovi. Ten jej položil ruku na ústa a načíval pri jej hrdle, no táravé slová strašidla sa ozývali z náprotivného kúta ordinácie, ba strašidlo sa aj chichotalo z doktorovho počinania!

Onedlho po tom, čo strašidlo začalo rozprávať, Elizabeth Bellová, dostáva-

Pani Bellová natiahla ruku a do dlaní sa jej zosypala hromada lieskovcov. — Zjedz ich, povedalo strašidlo.

— Uzdravia sa.

Okrem matky si strašidlo veľmi obľubilo aj Johna mladšieho. Bol jediným človečkom, ktorý sa mohol so strašidlom aj rozprávať, a tak unikol pred jeho vrtochmi. Strašidlo ho malo tak rado, že často stváralo kúsky len pre jeho zábavu a vytvorilo všakové predmety, len aby sa mu zališkalo.

Ale nikto iný z rodiny nemal také výhody ako pani Bellová a John mladší. Joela a Richarda často šlahala neviditeľná sila, no najčastejšie, ako sa zdalo, šlahala štvrtého brata, Drewryho, ktorý bol z toho tak strašne vydesený, že sa nikdy neozrel, lebo sa bál, že strašidlo sa môže jedného dňa vrátiť (ako sa vyhŕázalo — a raz aj urobilo) a vybrať si ho z rodiny na mučenie.

Práve Johna Bella si tá striga — ako začali nazývať strašidlo — vybrať na zničenie. Často sa ponosoval na čudnú bolesť v hrdele a opisoval to tak, že sa cíti, akoby „tam mal krízom palicu, čo mu preráža čeluste“. Keďže strašidlo bolo čoraz odvážnejšie často ho trápiло tak, že jazyk sa mu prilepil na podnebie, takže nemohol „ani rozprávať ani jesť desať alebo pätnásť hodín.“ Keď sa sťažoval na telesné fažkosti, strašidlo sa iba škodoradostne rehotalo.

Jednej noci strašidlo oznámilo Bellovcom, že sa cíti osamotené bez svojich priateľov z duchovného sveta a povedalo, že sa k nim nasťahuje so svojou „rodinou“. Tak sa aj stalo. Štyri pekelníci, Blackdog, Mathema-

chutné slová na adresu strašidla a Elizabeth pred očami rodiny a priateľov.

Strašidlo nielenže urážalo Elizabethinu skromnosť, kým bola zasnúbená s Josuom, ale priam nezmyselné mučilo dievča. Keď v noci spala, pichalo do nej špendlíky, ustavične ju štipalo, fackovalo a kopalo, keď krácala okolo domu. Často, keď sa dievča strojilo vyjsť von, strašidlo jej rozstrapatilo a popletlo vlasy. Richard Bell si zapísal do denníka, že „Elizabeth sa konečne vzdala tej najmilšej nádeje, ktorá ožívuje každé mladé srdeč.“

Frank Miles, priateľ rodiny Bellcov, sa dozvedel o námietkach strašidla voči Elizabethinmu zasnúbeniu a rozhodol sa „postaviť sa“ proti diabolickému duchovi, aby dievča pomohol. Elizabeth, už ako staršia dáma v osemesdesiatke, si ešte stále pamätala, ako Miles „robil krik v dome, dupotal a strašne hrešil.“

Miles povedal strašidlu, aby sa premenilo na nejakú viditeľnú podobu, že s ním potom urobí poriadok. „Nech sa len raz dostanem do hrsti, však sa potom rýchlo zbalím! Nemám strach pred kadejakým neviditeľným táradlom.“

Elizabeth si spomína: „Frankova hlava sa trhla dozadu, akoby mu na líci vrazil silný prúd vzduchu. Vytrčil pred seba ruky, aby zadržal spršku rán do tváre, ale potom nebol schopný ani takejto obrany, pretože dostal hanebný úder do žalúdku. Nato ho pripačilo k stene a už iba potriásal hlavou, aby sa mu dajako zmysly prebral.“

POKRAČOVANIE NA STR. 10



Laureáti súťaže v staršej skupine (5.—8. tr.). Zľava doprava: Danuta Šoltýsová z Vyšných Lapšov, Irena Ďurčáková z Hornej Zubrice, Mária Gronková z Novej Belej, Stanislav Čapek z Chyžného, Štefánia Mošová z Novej Belej, Božena Surmová z Krempach a Lýdia Pavlaková z Dolnej Zubrice.

Pekná krajanská klubovňa MS KSČaS v Jurgove bola 15. mája t.r. dejiskom tretieho, záverečného kola recitačnej súťaže organizovanej našou Spoločnosťou v spolupráci so školami. Po prvý raz sa tu stretli najlepší recitátori zo spišských a oravských základných škôl, na ktorých sa vyučuje slovenčina, aby medzi sebou zapolili o titul majstra básnického prednesu. Spolu vystúpilo 20 žiakov z týchto škôl: Orava — Chyžné, Horná a Dolná Zubrica, Veľká Lipnica-Skočíky a Privarovka, zasa zo Spiša — Nová Bela, Krempachy, Jurgov, Vyšné Lapše, Kacvín, Nedeca a Čierne Hory od Jurgova.

Keď sme v našich predchádzajúcich správach z druhého kola súťaže písali, že malo celkom slušnú úroveň, teraz možno bez nadsádzky povedať, že jurgovské finále bolo nepochybne najlepšie a svojou úrovňou ďaleko predstihlo všetky doterajšie podujatia tohto druhu. Predovšetkým treba zdôrazniť, že to bola mimoriadne vyrovnaná súťaž. Ani nie div, vedľa jej zúčastnili najlepší recitátori zo Spiša a Oravy, ktorí prešli úspešne cez sítu eliminácií prvého a druhého kola. A keďže do tohto májového podujatia, ktoré sa vlastne malo konáť koncom minulého roka, bolo veľa času, pripravili sa neobyčajne starostlivo. Každý predsa prišiel sem so zreteľným cieľom — čo najlepšie obstať, vyhrať.

V jurgovskej klubovni odzneli verše slovenských a poľských autorov, starších a súčasných. Počuli sme rad básni — všetky v znamenitom prevedení. Každé slovo, každý dlžen, čiarka či pomlčka boli dokonale naštudované. K tomu bezvadná intonácia, čistá, pekná výslovnosť, nenúteneš a ani stopy po akejkoľvek trémre. To všetko bolo neklamným dôkazom vynaloženého úsilia a nejednej hodiny strávenej účastníkmi na príprave k jurgovskému podujatiu. Súťažiaci podali skvelé — dalo by sa povedať — priam herecké výkony, a tak nie div, že každú báseň, každý prednes odmenili zhromaždením búlivým potleskom.

Chváliac všetkých za dobrý prednes, ochotu a ambicioznosť treba jednako vymenovali aspoň niekoľkých súťažiacich, ktorí si na to zvlášť zaslúžili. Patrili k nim najmä Irena Ďurčáková z Hornej Zubrice, Mária Gronková, Monika Kurnátová a Štefánia Mošová z novej Belej, Zdzislav Kulaviak z Dolnej Zubrice a malíčka Eleonóra Klaková z Vyšných Lapšov. Ich recitácie spĺňali všetky podmienky skutočne majstrovského prednesu a nepochybne by dokázali uspokojiť aj toho najnáročnejšieho poslucháča.

Nebolo teda ľahko rozhodnúť o tom, komu patri prevenstvo. Ale keďže súťaž je preto súťažou, že v nej musí byť niekto prvý alebo druhý atď, súťažná

porota v zložení: predsedkyňa — uč. Lýdia Mšalová a členovia — uč. Cecília Biegunová, uč. Mária Galiniaková, predsedka KOV KSČaS na Spiši František Kurnát a red. Ján Šternog po dlhých úvahách rozhodla nasledovne:

a) V skupine mladších žiakov (2. — 4. tr.) dve rovnocenné prvé miesta získali ZDZISLAV KULAVIAK (4. tr.) z Dolnej Zubrice a ELEONÓRA KLAKOVÁ (2. tr.) z Vyšných Lapšov. Dve rovnaké druhé miesta obsadili MONIKA KURNÁTOVÁ (4. tr.) z Novej Belej a LUCYNA MAČIČÁKOVÁ (3. tr.) z Jurgova, a dve tretie miesta — MONIKA ŠIŠKOVIČOVÁ (4. tr.) z Kacvína a BRONISLAVA ZAREMOVÁ (4. tr.) z Hornej Zubrice.

b) V skupine starších žiakov (5.—8. tr.) dve rovnocenné prvé miesta obsadili MÁRIA GRONKOVÁ (6. tr.) z Novej Belej a IRENA ĎURČÁKOVÁ (7. tr.) z Hornej Zubrice. Dve druhé miesta získali BOŽENA SURMOVÁ (6. tr.) z Krempach a ŠTEFÁNIA MOŠOVÁ (7. tr.) z Novej Belej, zase miesta tretie — STANISLAV ČAPEK (7. tr.) z Chyžného, DANUTA ŠOLTÝSOVÁ (6. tr.) z Vyšných Lapšov a LÝDIA PAVLAKOVÁ (7. tr.) z Dolnej Zubrice.

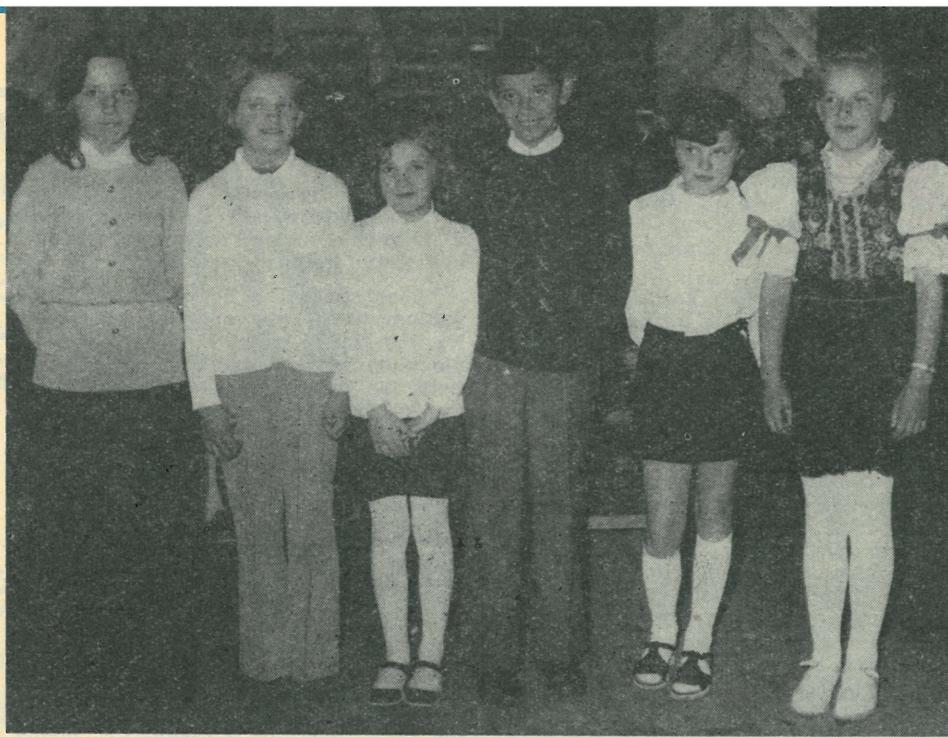
Ostatným účastníkom, teda Márii Surmovej (4. tr.) z Krempach, Helene Ševčíkovej (3. tr.) z Nedeca, Kristíne Jašurovej (4. tr.) a Žofii Jašurovej (6. tr.) z Veľkej Lipnice-Skočíkov, Margite Pavlikovej (8. tr.) a Anne Václavovej (8. tr.) z Čiernej Hory a Danute Bandykovej z Privarovky súťažná porota udelaila pochválne uznanie.

Laureáti súťaže získali pekné pamiatkové diplomy a všetci účastníci dostali hodnotné knihy, ktoré im odovzdal v mene Ústredného výboru Spoločnosti predsedka KOV KSČaS na Spiši kr. František Kurnát.

Hodno poznamenaf, že bezprostredná konfrontácia súťažiacich zo spišských a oravských škôl skončila nerohodne a ukázala, že v oboch týchto krajanských oblastiach je hodne rovnako nadaných recitátorov, ktorí ako rovný s rovným zapolili o vavrín výťazstva. Veľkú zásluhu na úspechu jurgovského podujatia majú aj učitelia z jednotlivých škôl, ktorí žiakov pripravovali a ich na súťaži aj sprevádzali. Patri im to za srdečná vďaka, podobne ako aj organizátorom súťaže — miestnej skupine v Jurgove, KOV KSČaS na Spiši a Ústrednému výboru Spoločnosti.

Jurgovský sviatok poézie, ako by sa dalo nazvať toto pekné podujatie, bol hodnotným príspevkom do rámca tohorocných osláv 30. výročia existencie a pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Text a snímky: JAN ŠPERNOGA



Laureáti jurgovskej recitačnej súťaže v mladšej skupine (2. — 4. tr.). Sprava doľava: Monika Kurnátová z Novej Belej, Lucyna Mačičáková z Jurgova, Zdzislav Kulaviak z Dolnej Zubrice, Eleonóra Klaková z Vyšných Lapšov, Bronislava Zaremošová z Hornej Zubrice a Monika Šiškovcová z Kacvína.

RECITAČNÁ SÚŤAŽ V JURGOVE

Predsedka KOV KSČaS na Spiši kr. František Kurnát odovzdáva druhú cenu Štefánii Mošovej z Novej Belej.

Pracuje súťažná porota. Sprava doľava: učiteľky Cecília Biegunová, Lýdia Mšalová a Mária Galiniaková.



JÚL — ČERVENEC



„Rodáci! — V mene Krajinskej národnej rady Poľský výbor národného oslobodenia preberá moc na oslobodenom území Poľska. Ani chvíľu na poľskej zemi nemôže pôsobiť žiadna iná administratíva, len poľská. Poľský výbor národného oslobodenia uplatňuje svoju moc prostredníctvom vojvodských, okresných, mestských a obecných národných výborov, ako aj svojich splnomocnených predstaviteľov. Tam, kde národné výbory neexistujú, demokratické organizácie sú povinné ihneď ich ustanoviť a zapojiť do ich zloženia Poliakov-vlastencov, ktorí sa tešia dôvere obyvateľstva, nezávisle od ich politických názorov.“

Povstaňte do boja za slobodu Poľska, za návrat do matky-vlasti starého poľského Pomoria a Opolského Sliezska, za Východné Prusko, za široký prístup k moru, za poľské pohraničné stupy nad Odrou!

Povstaňte do boja za Poľsko, ktoré už nikdy neohrozí germánsky nával, za Poľsko, ktoré bude mať zaistený trvalý mier a možnosť tvoriť práce, rozkvety krajiny!

* * *

V dňoch, keď v okupovanej krajine partizánske oddiely Ľudovej armády viedli krvavé boje v Parczewských lesoch v Lublinskem vojvodstve, 18. júla o 4. hod. 59 min. sa pohla veľká letná sovietska ofenzíva. Ten istý deň jednotky 1. bieloruského frontu porazili nemecké vojská nad riekom Turiou a bleskovo sa pohli na západ. Nadišla historická chvíľa oslobodzovania Poľska. Spolu so sovietskymi vojskami bojujú jednotky 1. poľskej armády sfomované v ZSSR, ktoré rok predtým — 15. júla 1943 zložili prísluhu v sieleckom tábore nad Okou a v októbri, ešte na sovietskej zemi, pri Lenine, bojovali s okupantmi svojej krajiny. Bola to odveta za milióny obetí a zničenie krajiny, za slzy a ľudské nešťastia.

20. JÚLA 1944 sovietske a poľské vojská po prechode Buga zastali na prvom kúsku oslobodenej poľskej zeme. Začalo sa prenasledovanie nepriateľa smerom na Chelme — Lublin — Puławy.

21. JÚLA v oslobodenom Chelme a potom v Lubline začína pôsobnosť Poľský výbor národného oslobodenia, ustanovený Krajinskou národnou radou, jedinou zákonodarnou mocou v Poľsku utvorenou v silvestrovskú noc roku 1943 ešte v okupovanej Varšave. Jej poprednou silou bola Poľská robotnícka strana.

22. JÚLA 1944 Poľský výbor národného oslobodenia plnia postuláty obsiahnuté v ideovej deklarácii PRS a KNR, oznamuje v historickom Manifeste poľskému národu vznik Ľudového Poľska a vyzýva poľský národ do boja za konečné oslobodenie Poľska v prastarých piastovských hraniciach nad Odrou, Nisou a Baltom. Manifest oznamoval rekonštrukciu zničenej krajiny, uskutočnenie demokratických vnútorných reform, opretie bezpečnosti Poľska a obrátske spojenectvo so Sovietskym zväzom a demokratickú zahraničnú politiku opretú o zásady kolektívnej bezpečnosti.

22.VII.1944. Krajinská národná rada schválila zákon o prevzatí velenia nad Poľskou armádou v ZSSR a jej zlúčení s Ľudovou armádou v jednotnom Poľskom vojsku. Ten istý deň vyslo v Chelme prvé číslo orgánu PVNO — Rzecznopolskita, ktorá bola prvým denníkom na oslobodené poľskej zemi.

23.VII.1944. Jednotky Sovietskej armády a 1. armády Poľského vojska oslobodili Lublin, ktorý sa na druhý deň stal dočasného sídlom najvyšších orgánov Ľudového poľského štátu.

26.VII.1944. Sovietsky zväz uznal suverénne práva poľského štátu a Poľský výbor národného oslobodenia za jediné zastupiteľstvo poľskej štátnej moci. V Lubline ten istý deň vzniklo prvé v oslobodenej krajine Vojvodské veliteľstvo MO.

27.VII.1944. Tento deň vojská 2. bieloruského frontu oslobodili Bielostok; I. brigáda Ľudovej armády Lublinskéj zeme zviedla boj s nemeckými jednotkami v Krašnickom okrese; vznikla I. brigáda EA Krakovskej zeme. Na veľkostatku Rožnówka v Bilgorajskom okrese, v súhlase s ohlášenou pozemkovou reformou, sa uskutočnila prvá na oslobodenom území delba veľkostatárskej pôdy medzi rolníkov a poľnohospodárskych robotníkov.

29.VII.1944. Jednotky 1. armády Poľského vojska začali boje v oblasti Dęblina a Puław.

30.VII.1944. Sovietske tanky došli k hitlerovským obranným líniám pri Otwocku v oblasti Varšavy. Ten istý deň sa v Łodzi konštituoval ilegálny Vojvodský národný výbor.

31.VII.1944. V Lubline sa konala prvá mestská konferencia Poľskej robotníckej strany, ktorá zvolila prvý po vojne Mestský výbor PRS.

31.VII.1944. Poľský výbor národného oslobodenia bol premenený na dočasného vládu Poľska, ktorá prevzala moc v celej krajine. Poľská socialistická revolúcia sa stala historickým faktom.

slovník Života

(37)

POESKY	SLOVENSKY	ČESKY
brud	nečistota,	nečistota,
brudzie	špinia	špinia
bruk	dlážba	dlážba
brukiew	repa (kŕmna)	tuřín
brukowac	dláždiť	dláždiť
bruko-	dlážobný kameň	dlážební kámen
wiec	bulvárna tlač	bulvární tisk
Bruksela	Brusel	Brusel
brulion	hrubý zošit	silný sešit
brunatny	hnedý	hnědý
borówka	brusnica	brusinka
bruz-	brážda,	brážda,
da	vráska	vráska
bruž-	brázditi,	brázditi,
dzié	prekážaf	překážet
brydz	bridž	bridž
brygada	brigáda	brigáda
bryga-	vedúci	vedoucí
dzista	brigády	brigády
bryk	ťahák (v škole)	tahák (ve škole)
bry-	vyyádzaf,	dovádět,
kač	vystrájaf	vyyádět

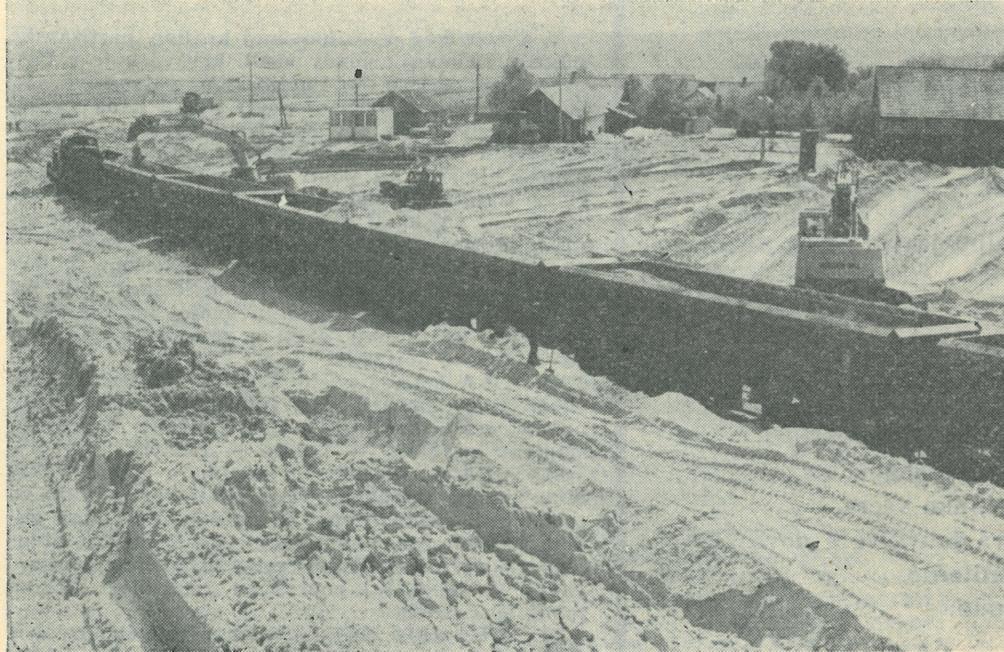
bry-	oslňovať	oslňovať
lowač	(napr. vtipom)	(napr. vtipem)
bryla	kus, hruda	kus, hroupa
brym-	bryndza,	brynda,
dza	bieda, núdza	bída, nouze
brytan	pes	velký pes
brytfanna	pekáč	pekáč
Brytyjezyk	Brit	Brit
brzask	úsvit	úsvit
brzakač	brnkať	brinkat
brzeg	breh, okraj	břeh, okraj
brzemię	bremeno	břemeno
brzemienna	tehotná	těhotná
brzeszczot	ostrie	ostří
brzezina	brzozový háj	březový háj
brzeczeć	bzučať, rinčać	bzučet, rinčet
brzmieć	znieť, zvučať	zniť, zvučet
brzmienie	znenie, zvuk	znení, zvuk
brzoskwinia	broskyňa	broskev
wiąz	brest	jilm
brzoza	breza	bříza
brzuch	bruch	břich
brzydk	škaredý, mrzky	ošklivý, škaredý
brzytwa	britva	břitva
buty	topánky	boty
bucior	baganča	křáp
bucečeč	bucat, plakat	bucet, plakat

ČERVENCOVÉ REFLEXE

pod nebem

Cervenec, nejkrásnější letní měsíc, pojí se s představou dovolených, přeplňených turistických středisek, do hněda opálených rekrentů, kteří plně využívají dobrodiní slunce, vody a zdravého vzduchu a na zasloužené dovolené čerpají nové síly a regenerují své zdraví. Červenec je však také měsícem usilovné práce. Všichni, kdož zůstali na svých pracovištích a zvláště ti, kteří nemohou práci přerušit nebo pracují ve výrobě celostátního významu, musí se činit se zdvojenou energií. Dělníci, pracující v tomto měsíci, jsou příkladem obětavosti a angažování. Poslatači uvědomit si, že teplota u hutních pecí dosahuje +80°C. Zemědělci pak potěžkávají na dlaních klasy a oceňují úrodu, výsledek své celoroční práce. Začínají zně, na jejichž úspěšném průběhu závisí naplnění rolnické peněženky a také chléb pro nás všechny. Krátce, červenec je stejně tak měsícem usilovné práce jako odpočinku, ačkoliv zpravidla vidíme jenom jeho rekreační ráz.

Gigantický shrnovač zeminy (2,5 tis. tun) vykročil z montážní základny na pracovišti v Piaskách



dnešek, což by bylo mnohem snadnější. Který dobrý hospodář však může nemyslet na zítřek?

Již tradičně, tedy i letos, u příležitosti státního svátku PLR předává se řada investicí, důležitých pro naše hospodářství. Na pozornost si zasluhuje skutečnost, že mnohé z nich budou přímo přispívat k zásobení vnitřního trhu. Je to prioritní otázka. Nedostatky v zásobování trhu některým zbožím jsou příkré, pocitujeme je všichni, ale jsou to potíže přechodné. Uvědomíme-li si tuto skutečnost nerozmnožíme sice výrobky, ale bude nás to mobilizovat. Každý, kdo cokoliv nového přistavoval nebo budoval do své domácnosti, kdo vybavoval byt nejkvalitnějším a nejmodernějším zařízením, ten musí pochopit dnešní situaci, zvláště promítne-li si své zkušenosti v kategorické země a národa. Pod našim nebem se toho buduje velmi mnoho. Továrny a zemědělství modernizujeme a vybavujeme nejnovějším pro-

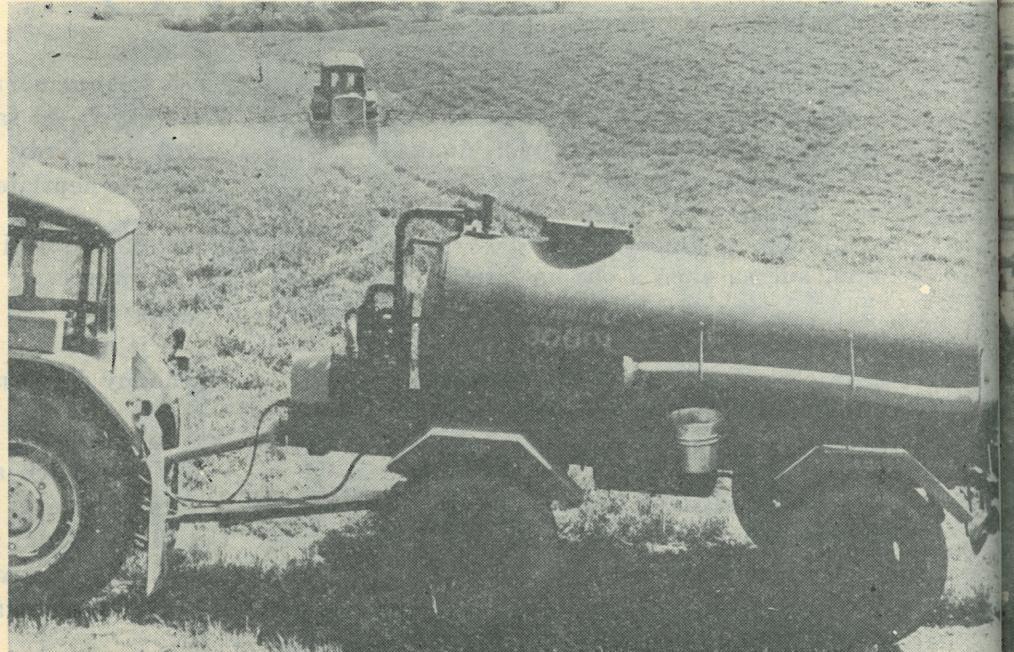
že jsme atraktivním partnerem. Zúčastnilo se ho 4000 firem ze 45 zemí světa. V polské expozici byla řada konstrukcí a ekonomických novinek, které byly zavedeny do výroby v minulém roce. Tedy modernizace našeho průmyslu přináší již výsledky. Byla uzavřena řada obchodních smluv, které přinesou zemi devizy a obnovití vnitřního trhu výrobky zahraničních výrobčů.

Politické byro ÚV PSDS na svém zasedání 14. června hodnotilo průběh plnění společensko-hospodářských úkolů plánu období od ledna do května t.r. Bylo zjištěno:

Výsledky za pět měsíců poukazují na udržení dynamiky průmyslové výroby a růst dodávek výrobků pro zásobování obyvatelstva. Zrychlení — ačkoliv ještě nepostačující — nastoupilo ve výrobě na export; byl dosažen také určitý pokrok v racionalizaci importu. Je nutno pokračovat směrem ke zvýšení podílu tržní a exportní výroby, lepšimu přizpůsobení je-

Avšak vyrábíme a musíme vyrábět i na vývoz. 49. poznaňský veletrh ukázal,

Mechanizace vchází stále širší frontou na naše pole. Na snímku: poprašování v Olštiny vojvodství



STÁVA SA AJ TAKTO

ÚDAJE O PRÍJMOCH A BOHATSTVE britskej kráľovnej sú prísné tajné. Vie sa iba to, koľko dostáva zo štátnej pokladnice. Keď v roku 1952 princená Alžbeta vstúpila na anglický trón, kráľovnne ročné príjmy činili 475 000 libier. Za 25 rokov stúpli na 1,7 mln libier (v tom istom čase inflácia dosiahla 167 percent).

V súhlase s tradíciou Angličča vydržiava nie len panovníka, ale aj mnohých členov kráľovskej rodiny. V Holandsku napríklad parlament vydržiava iba kráľovnú Julianu, princenú Beatrix a ich manželov. Ale vo Veľkej Británii právo na vydržiavanie zo štátnych prostriedkov má až 10 osôb z kráľovskej rodiny.

Tak kráľovná, ako aj iní príslušníci jej rodiny mali naposledy značne zvýšené platy. Kráľovná-matka dostáva už nie 95 tis. libier, ale 140 tis. Plat Edinburgského prince, manžela kráľovnej, bol zvýšený zo 65 na 85 tis., Kentského prince — z 35 na 45 tis., princenzy Alexandry — z 30 na 40 tis. atď.

Prakticky skoro každé ministerstvo má vo svojom rozpočte kvóty určené na zabezpečenie nejakej stránky kráľovskej existencie. Foreign Office platí zahraničné cesty, ministerstvo pre otázky prírodného

prostredia vydržiava kráľovskú gardu a hradní náklady spojené s vydržiavaním kráľovských palácov. A sú to veru značné sumy. Na opravy, vykurowanie a osvetlenie Buckinghamského paláca a Windsorského zámku sa určuje vyše milión libier. Všeobecne vo finančnom roku 1974/75 výdavky na vydržiavanie kráľovských rezidencií činili 1,6 mln libier.

Avšak najdrahšia je údržba kráľovskej jachty Britania, ktorá je práve teraz naďalej plavbe. Určuje sa na to poldruha milióna libier ročne.

Podľa výpočtov, kráľovná stojí ročne štát okolo 5 mln libier.

POPULÁRNY SPEVÁK BOB DYLAN často spieva o láske, nežnosti a vernosti — spieva s takým citom, že jeho obdivovateľky na oboch pologuliach sú ochotné vidieť v nôm ideálneho muža. Ale v súkromnom živote je to celkom inakšie, Bob Dylan vôbec nie je ideál — práve naopak. Jeho manželka Sarah hovorí, že mnichokrát sa pred Dylanom musela zatvárať, lebo má strašný, cholerickej charakter, robí doma stále vytržnosti a vôbec nepatrí k tým verným. Keď Sarah po krátkej ceste našla Dylana ako rájajková v spoločnosti svojich piatich detí a... ďalej v poradí priateľky, ktoré si doviedol do domu — jej trpeznosť sa skončila. Požiadala o rozvod. Podľa amerických zvykov Bob Dylan jej zaplatí niekoľkomiliarové odškodné.

DOSPELÉ HVIEZDY západnej kinematografie sa niekedy cítia ohrozené — objavia sa totiž konkurenca v podobe neplnoletých hviezd. Čím mladšia, tým lepšie — hovorívajú niektorí producenti a hľadajú stále nové „lolitky“, reprezentujúce typ dieľa, ktoré sa už stalo — predčasne — ženou. Totiž to, čo sa páčí divákom, pomáha napĺňovať kasy.

Ostatne úlohy, ktoré hrajú neplnoleté hvieždičky, sú rôzne. 14-ročná talentovaná Jodie Forsterová hrala napr. v Taxi-károvi neplnoletú prostitutku — ale bolo to ospravedlnené umeleckými ohľadmi. Obrovské výhrady vzbudila už drastická úloha 12-ročnej Lindy Blairovej v Etorcistovi a už všeobecne rozhorčenie zdravo mysiacej spoločnosti vyvoláva osud maléj Francúzky, Evy Jonescuovej. Toto 12-ročné dieťa vystupovalo vo filmoch, ktoré nedovolila premietať francúzska cenzúra a žiadala vystrihuť isté, výrazne pornografické scény: ich hrádkou bola práve Eva. Talianský režisér Piero Mur-

gi, ktorý hovorí o dievčatku ako o „zázraku erotiky v plienkach“, mal starosti s natáčaním filmu s jej účasťou — postavila sa proti tomu orgány pre ochranu neplnoletej „herečky“ pred demoralizáciou v Taliansku a dokonca v NSR. Popri Eve Jonescuovej hrali v tomto filme iné „erotické zázraky“ ako 12-ročná Lara Wendelová. Nepriliš vhodné pre deti úlohy hráva tiež 14-ročná Francúzka Aude Landryová, ktorá už má šesťročné filmové a televízne skúsenosti. Nemka Nasstie Kinckyová a mnohé iné. Laureátka Oscara Tatum O'Nealová je vo filme dieťaťom, ale v súkromnom živote pije, fajčí, a navštievia nočné podniky. Chuderka „stará malička“ ...Obrovskú a rozhodne negatívnu úlohu v tejto „móde“ zohrávajú matky — súhlasia so všetkým, len aby zaistili dcérám slávu. Za akú cenu?

SEST LET PANÍ CLAUDIA ALTA JOHNSONOVÁ sídlila v Bílém domě jako manželka prezidenta. Byla velmi energickou „first lady“. Neprestala býť energickou ani po opuštenej prezidentského sídla: psala paměti, zapojila se do kampaně na ochranu prostredí. Po smrti Johnsona v roce 1973 se stala vášnivou cestovatelkou. V současné době bydlí u dcery Lucie, provdané Nugentové, na Blízkém východě a zabývá se dějepisným bádáním. 64leté dá-

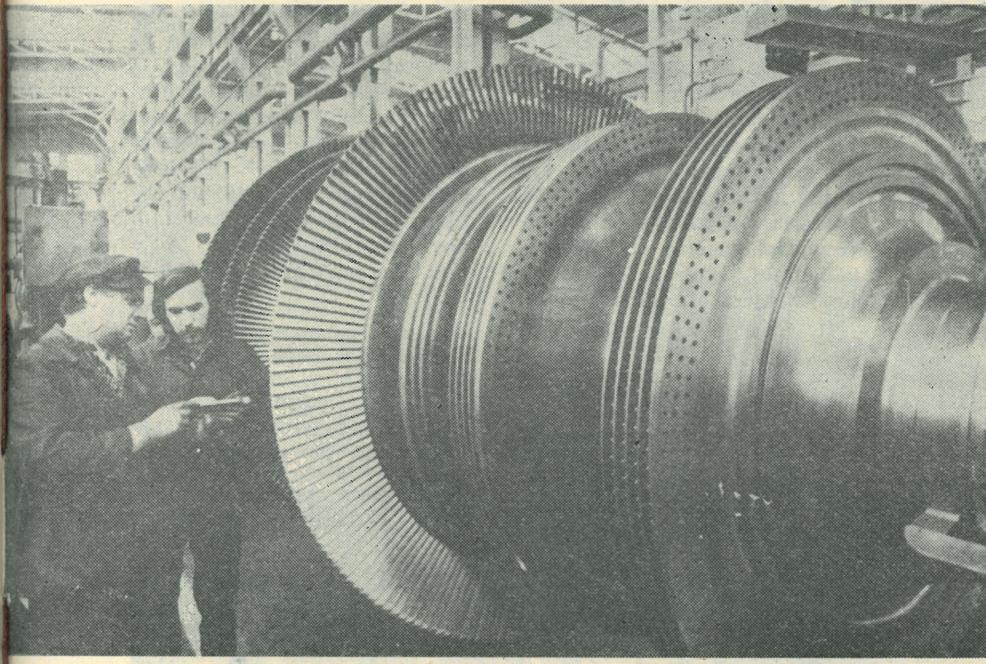
naší vlasti

sortimentní struktury potřebám odběratele a zvyšování kvality výrobků.

Upevňuje se proces postupného zvyšování početního stavu hovězího a vepřového dobytka. Výkup jatečného dobytka je však stále nižší než v minulém roce, zatím co výkup zbyvajících zemědělských výrobků je lepší.

Nyní i v nejbližších letech však bude dominovat nejdůležitější problém: vyřešení bytové otázky v Polsku. Červnové VIII. plenum ÚV PSDS provedlo zevrubnou analýzu, zjistilo aktuální stav a určilo úkoly pro příští pětiletka. Bytová otázka, a nutno k ní přistupovat jako k velmi významnému společenskému problému, byla před pěti lety, v květnu 1972, na V. plenu ÚV PSDS uznána za nejdůležitější a stala se celonárodním programem. Stručně lze říci, že do roku 1990 bude v

V elbląském ZAMECHU vyrábějí turbíny s výkonem 360 MW



mě není smutno po Bílém domě. Na otázkou, zda se podélí, svými zkušenostmi s paní Carterovou, prohlásila: „Ne! Každá první dáma USA si musí poradit sama.“

DVĚ ŽENY, 58letá Gwen Bellewová z Londýna, paní domu a babička a 24letá Sou Hazlettová, archeoložka, jsou přítelkyně, ačkoliv je mezi nimi značný věkový rozdíl. Mají však jednu společnou věc, a sice létání balónem. Rozhodly se, že přeletí La Manche. Vystartují v Dovoru a přistanou někde na pobřeží Francie. Není na tom nic zvláštního. Kanál porvé přeletěli Francouz Blanchard a Američan Jefferies již v roce 1785, skoro před dvěma sty léty. Nikdy však nepřeletěla balónem kanál žena! Obě ženy trénují ve vojenské základně Babička Bellewová je kapitánkou a slečna Hazlettová obsluhuje palubní rádiovou stanici.

TŘICETILETÁ OBYVATELKA LONDÝNU, Janise Kerrová, se pozdě večer vrácela domů. Byla přepadena bandou "rockersů" čili motorizovaných chuligánů. Sestřík s motocyklem, obklipili ji a začali obtěžovat. Situace by byla dost svízelá kdyby Janise Kerrová nebyla britskou

MISTRYNÍ VE VRHU KOULÍ. Útočníci si nevšimli jejich svalů, zato však pocítili pádnost jejich pěstí. Mistryně jednomu vypila zuby, druhému přerazila nos, třetí padl nokautován se zlamanou čelistí atd. Slečna Kerrová, zděšená masakrem, vysvětlovala: „Opravdu, nikdy mimo hřiště se nevysiluji, ale snad ti chlapeči budou teď držet prácy u těla.“

POLITIKOVÉ NA PŘÍCCE.. ŽEBŘÍKU Před každým zasedáním švédského parlamentu lze nejméně několik členů vlády nalézt v tělocvičně. Vždy cvičí předseda vlády Thorbjörn Fällin a ředitel odboru ministerstva zemědělství, 42letý Rolf Rängard, který v roce 1960 na zimní olympiádě vybojoval zlatou medaili v běhu na 50 km.

SLÁVA ZE ZAPADÁKOVA Napsal tři knihy, které se v posledních letech staly ve Francii skutečnou senzací a pro vydavatele dobrým obchodem. Jmenuje se Emile Ajar. Byla mu udělena významná literární cena Prix Goncourt a při té příležitosti se ukázalo, že nikdo nezná spisovatele toho jména.

Nejdříve byly domysly, který ze slavných spisovatelů se ukryvá pod tímto

mistriní ve vrhu koulí. Útočníci si nevšimli jejich svalů, zato však pocítili pádnost jejich pěstí. Mistryně jednomu vypila zuby, druhému přerazila nos, třetí padl nokautován se zlamanou čelistí atd. Slečna Kerrová, zděšená masakrem, vysvětlovala: „Opravdu, nikdy mimo hřiště se nevysiluji, ale snad ti chlapeči budou teď držet prácy u těla.“

jménem a teprve pak se Ajar představil.

Je mu 37 let, píše od nedávna a bydlí na zapadlém venkově. Jeho první román hovoří o samotnosti člověka, druhý má výmluvný titul „Ty máš ještě život před sebou“ a třetí je jeho vlastním životopisem.

MODLOU MLÁDEŽE, nejenom francouzské, byla v sedesátých letech zpěvačka Francoise Hardyová, dnes 33letá. Světská sláva, polní tráva. Dnes se zpěvačka zabývá předpovídáním budoucnosti a hlavně je odbornicí v sestavování horoskopů.

NEOBVYKLÁ SVETELNÁ SIGNALIZÁCIA. Na jednej z najrušnejších križovatek v Taškente — hlavnom meste Uzbekistanu, inštalovali svetelnú signalizačiu, ktorá samostatne rozhoduje a automaticky riadi pouličnú dopravu.

V tomto systéme využili zásady elektromagnetické indukcie. Pred križovatkou, pod istým úsekom ulice je položený kábel vo forme obdlžníka, ktorým preteká elektrický prúd. Toto dômyselné zariadenie signalizuje elektronickému bloku, kol-

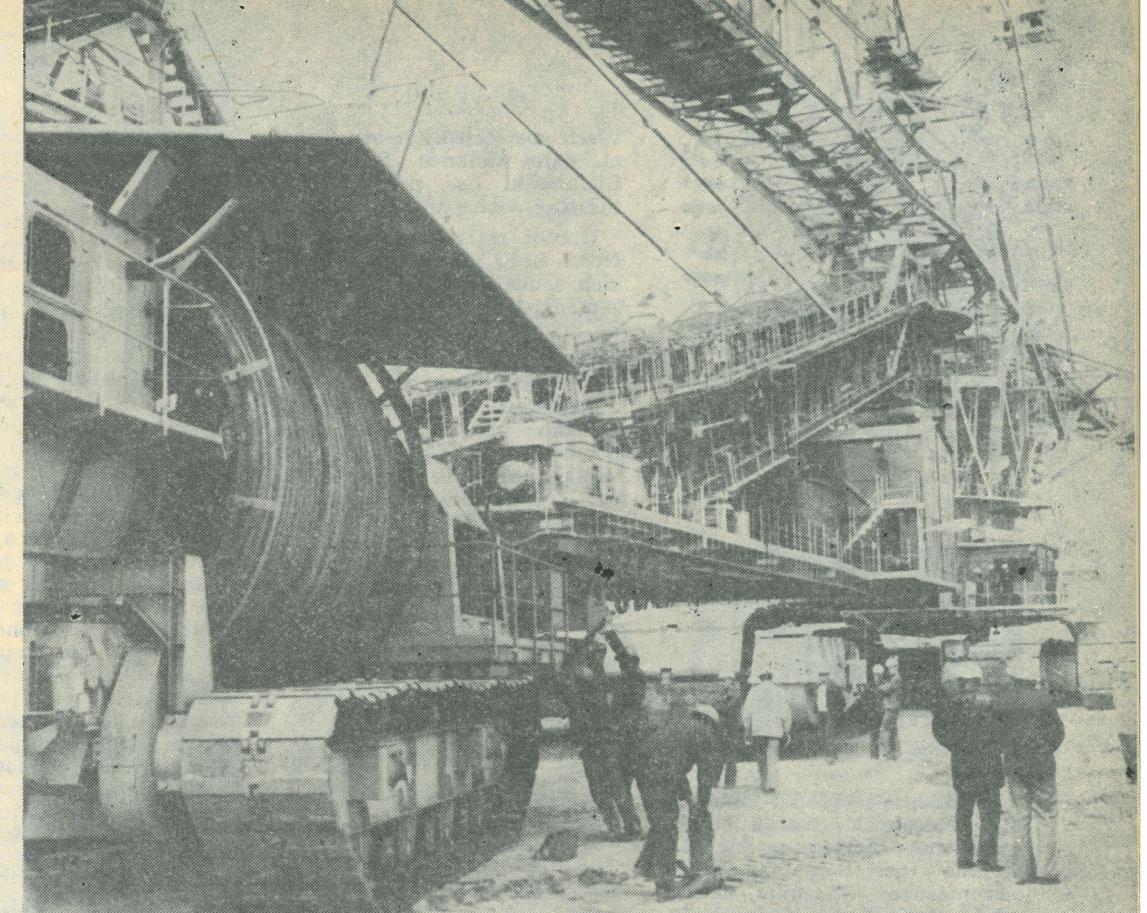
ko áut stoji na križovatke. Blok rozhoduje, ktorá skupina áut má prejsť prvá.

DOBROVOĽNÝ VÁZEŇ. Giulia je pes, ktorý odprevadil k bráne väzenia svojho pána, odsúdeného na tri mesiace za opilstvo a vlastnenie strelné zbrane bez povolenia. Potom celý mesiac sedel pred väzenskou bránou a nedal sa nijako odohnať. Riaditeľka väzenia v talianskom mestech Ena, Agata Blanceová, nakoniec povolila, aby pes býval v cele so svojím majiteľom.

FANÚŠKOVIA Z LIVERPOOLU. Medzi anglickými futbalovými mužstvami najfanatickejších fanúškov má jedenášta z Liverpoolu. Nazývajú sa The Kop a tento názov má svoj pôvod z čias burskej vojny v Južnej Afrike: Spion Kop sa nazýval pole krvavej bitky — masakry.

The Kop nosia dlhé červené šály a červenú rozetu na prsach. Počas zápasu sa chovajú akoby boli v extáze; keď napríklad mužstvo streli gól, šály putujú dohora a za sprievodu ohľúšujúceho kriku-revu sa začína nadšené mávanie šálami. Novinári — cudzinci nazývajú chovanie The Kop „totálnym futbalovým deliriom“.

A takto znali posledné slová jedného The Kop (zomrel následkom autonehody): „Môj popol rozsypte na štadióne v Liverpooli“. Ostatne, s plným ceremoniálom to aj urobili.



Stavba hutní a sirné železniční tratě z Hrubieszowa na Slezsko, dlouhé 400 km. Bez překladky na hranicích se po ní bude přepravovat síra do SSSR a ruda do Polska

Mechanické dojení na výběhu Státního statku v Klewkách v Olštiny vojvodství



ZELOV

V místnosti závodní klubovny Zelovských závodů bavlnářského průmyslu se dne 22. května t.r. konalo valné shromáždění Obecního družstva „Samopomoc Chłopska“, jehož se zúčastnili: místopředseda Vojvodského svazu zemědělských družstev v Piotrkowě Trybunalském Henryk Bąkowski, revident Stanisław Kuśmirek, náčelník města a obce Zelova Stanisław Baranowski, předseda zelovské organizace Lidové strany Stanisław Słapek a delegáti.

Předseda dozorčí rady Marian Szymorek, který zahájil schůzi, byl na návštěvě Wacława Luścińskiego jednohlasně zvolen za předsedu zasedání. Hlavním předmětem zasedání byla zpráva o činnosti za rok 1976, kterou předložil předseda místního družstva Franciszek Antoszczyk. Zprávu o činnosti dozorčí rady přednesl její předseda a zprávu o provedené kontrole referoval revident St. Kuśmirek. Předseda mandátové komise W. Luściński zjistil, že je přítomných 91 delegátů (ze 140 pozvaných), tedy 64,5%, a tak zasedání má právo schvalovat usnesení a hlasovat.

Po živé diskusi o předložených zprávách a plánu družstva bylo rozhodnuto, že 56 500 zlatých, které zůstaly k rozdělení mezi členy, bude na návštěvě předsedy Franciszka Antoszczyka věnováno na stavbu autobusového nádraží v ulici Žeromského.

Na závěr valné shromáždění schválilo usnesení o změnách ve stanovách Družstva.

*

Dne 29. května t.r. uspořádala místní organizace Sjednocené lidové strany na Náměstí požárníka akademii a lidovou veselici.

Na čestné tribuně zasedli zástupci této strany, PSDS, Jednotné národní fronty,

všech společenských organizací, dále poslanec Bronisław Cieniewski a představitelé městské a obecní rady.

Hlavní referát o zásluhách členů SLS, dobré hospodařících zemědělcích, a o úkolech zemědělství přednesl předseda místní organizace SLS, ředitel základní školy v Łobudzicích Feliks Clapa.

Tajemník Městského a obecního výboru Polské sjednocené dělnické strany Józef Tosik a náčelník Města a obce Zelova Stanisław Baranowski dekorovali Stříbrným křížem Za zásluhy zasloužilého funkcionára SLS Wacława Gapika, jemuž toto vyznamenání udělila Státní rada PLR.

Po oficiální části zapívaly žáky místního lycea řadu písniček za doprovodu kytry. Až do bílého rána trvala veselá taneční zábava. Nutno říci, že bufet s občerstvením byl dobrě zásoben.

WACŁAW LUŚCIŃSKI

REPISKA

Keby sme cheeli určiť najmalebniešie obce na Spiši, patrili by k nim nepochybne aj Repiska. Položenie vysoko v horách v troch maličkých údoliach delia sa na tri časti: Bryjov Potok, Vojtyckov Potok a Grocholov Potok, pričom nad Bryjovým Potokom leží ešte na svahu neverké sídlisko Pavlikovce. Len zriedkakedy sa sem zastavi nejaký turista, aj keď nedaleko prebieha známa turistická trasa — Leninova trasa. Tichá dedinka, akoby stvorená pre príjemný rekreačný odych.

Svojho času Život písal o Repiskách o.i. ako o malebnej, chudobnej a akoby zabudnutej v horách dedine, kde čert dáva dobrú noc. Dnes, po rokoch, sa tu na prvý polad neveľa zmenilo. Ba ovšem, obec má elektrinu, sem tam vyrástli nové murované domy, v každej domácnosti je vodovod. Ľudia si žijú zámožnejšie. Žiaľ nadalej, tak ako všakdy, musia Repiščania dennodenne chodiť na nákup chleba či iných potravných článkov do Jurgova buď Čiernej Hory. Majú sice akýsi polosúkromný obchodík, ale ten ani zdaleka nestaciť zásobiť obyvateľov čo i len najnutnejšími tovarmi. Spomína sa tu istá anekdota, ako raz v lete došla sem zásielka piva a skoro spôsobila rozkol medzi obyvateľmi, lebo nie všet-

kým sa z neho ušlo. Ale keď piva nebolo, všetci sa opäť zmierili.

No nielen obchod, ale aj dobrá cesta je Repiskám nutne potrebná. Do susedných obcí musia nadalej šliapať úzkym chodníkom, cez kopce a lesy. Najhoršie je v zime — vtedy sú Repiščania neraz nadľho odrezaní od sveta. Repiščania sú však tvrdí ľudia a práce sa neboja. Pustili sa do výstavby cesty a od Čiernej Hory vybudovali úsek dlhý asi 1 km. Druhá časť Repiščan si zase taky istý úsek postavila od Jurgova, ale do obce aj z jednej aj z druhej strany je ešte daleko. Bolo by teda načim, aby im Gminný úrad v Bukowine Tatrzanskej pomohol dokončiť túto cestu. Repiščania si to plne zaslúžia svojou obetavosťou a mnohými verejnoprospešnými pracami, ostatne nielen v prospech svojej obce. Hodno pripomenúť, že napr. hodili budovať aj cestu vedúcu do Bukowiny, ako aj z Jurgova na Podspady.

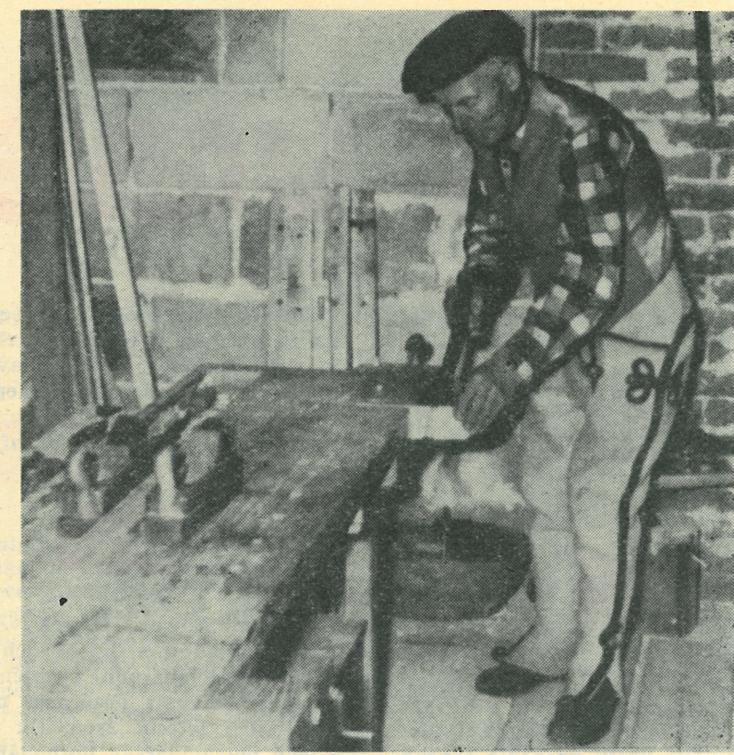
V Repiskách pôsobi aktívna miestna skupina našej Spoločnosti. Má spolu 116 členov, najviac v spomínanom Bryjovom Potoku. Tažké teréne podmienky sice sfážujú pôsobnosť, ale vďaka obetavému aktívu sa krajanské hnutie v Repiskách neustále rozvíja.

— Prešiel som tie naše vršky mnohokrát, — spomína dlhoročný aktivista MS KSCaS, 71-ročný kr. JÁN JURGOVIAN, — či už za predplatný Života alebo zvolávať krajanov na schôdze a pod. Krajanská práca ma vždy tešila. Teraz však, keď som si zlomil nohu, už nevládzem takto behať, a tak ma vystriedal syn Ján, ktorý je podpredsedom miestnej skupiny. Samozrejme, aj dnes keď bude treba a nakoľko budem vlastať, vždy rád pomôžem.

Beseda, ktorej sa popri tom zúčastnili ešte kr. kr. Geno- veva Kurucová, Alžbeta Re piščáková, Helená Jurgovia nová, Helena Felongová, František Madeja, Jozef Repiščák — prvý predsedu a jeden zo zakladateľov MS, ukázala, že krajanské otázky im ozaj ležia na srdeci. Cheeli by pôsobiť ešte efektívnejšie. Radi by uvítali medzi sebou, — ako zdôrazňovali, — divadlo z niektoréj miestnej skupiny. Z najdôležitejších problémov, ktoré treba v Repiskách doriešiť, hodno ešte spomenuť otázkou klubovne, jej lokalizácie a vybavenia potrebným zariadením a knihami, aby bola plne využitá. A v tom im prajeme veľa úspechov.

Text a foto: JÁN ŠPERNOGA

Dlhoročný aktivista kr. Ján Jurgovian vo svojej dielni.



Prvý predsedu MS KSCaS v Repiskách, 82-ročný kraján Jozef Repiščák pri práci.

Najstaršia krajančica, členka, MS KSCaS v Repiskách, 87-ročná Mária Vilková.



DOKONČENIE ZO STR. 5

STRASIDLO Z TENNESSEE

— Straš sa, — vrešťalo strašidlo, — lebo ináč ťa rozdryvím.

Elizabeth nemala na výber. Voľkyne volky musela vratiť Joshuovi Gardne rovi prsteň a v ten večer, keď oficiálne zrušila svoje zasnúbenie, vŕťazný rehot strašidla sa rozliehal po celom dome.

Keď to už strašidlo malo s Elizabethiným zasnúbením vybavené, znovu obrátilo všetku svoju pozornosť na zničenie Johna Bella. Jedného dňa v decembri 1820 sa otec, ktorý sa prechádzal s Richardom, z nichomohu zrútil a začal sa zviazať v kŕčoch. Záchvat bol taký prudký, že Richard začal vrvat o otcových posledných dňoch.

Johna Bella vzali domov a uložili do posteľ. Zavolali doktora, ale ten nedokázal presne určiť, čo mu je. Predpísal mu pilulky na utišenie bolesti a v nasledujúcich dňoch sa často sypotal na jeho stav.

John Bell bol taký slabý a chorý, že sotva vŕádil rozprávať, no strašidlo ho nenechal samotného. Tahalo ho za

vlasy, vyzaúškovovalo ho, podrážalo mu nohy, keď vstal z posteľ. Kedže John nemohol spávať ani oddychovať, veľmi oslabol. Strašidlo sa však nezfutovalo. Napokon ráno 19. decembra 1820 otec odpadol.

John mladší utekal vziať do lekárničky lieky, ale striga vopchala prsty ešte aj do toho. Namiesto fľaštičky s predpisovanou medecinou našiel „začadenú fialu, ktorá bola asú z jednej tretiny naplnená tmavou tekutinou“.

— Nemá zmysel pokúsať sa vzkrieť starého Jacka, — zakričalo strašidlo. — Konečne ho mám!

— Skriať je táto fiala? — spýtal sa John mladší strašidla.

— Položilo som ju tam minulú noc, — odvetilo chladnokrvne.

— Dalo som z toho starému Jackovi peknú dávku, keď spal. Potrestalo som ho.

Poslali po doktora, ale pre Johna Bella to bolo už prineskoro. Lekár kázał Johnovi mladšiemu, aby chytíl a doniesol mačku. Keď sa tak stalo,

doktor ponoril slamku do tmavej fialy a potrel ňou jazyk zvieraťa. Mačka sa vymrštila do vzduchu, zmotla sa na dĺžku a „veľmi rýchlo zdochla“. Celý ten čas sa strašidlo divoko rehilo.

Na pohrebe Johna Bella sa strašidlo očividne správalo ako na zábave. Počas obradov nielenže vyvreskovalo nehorázne pesničky, ale podaktórči smútiacich hostí aj obťažovalo zreteľnou vónou whisky.

Po smrti Johna Bella sa strašidlo začalo správať celkom slušne. Nikdy viac už nespôsobilo Elizabeth bolesť a často jej dokonca lichotilo — a v istom čase sa začalo stráčať na niekoľko dní. O niekoľko mesiacov práve po večeri, z komína sa vovalila veľká dymová guľa do miestnosti, kde bola zhromaždená rodina. Keď guľa praskla, strašidlo povedalo: „Teraz odchádzam a budem preč sedem rokov.“

Elizabeth sa vydala a John mladší sa oženil. Obidvaja sa odsahovali. John odišiel na neďalekú farmu, ktorú kúpil. Aj Drewry sa odstahoval z do-

mu, iba pani Bellová, Richard a Joel tam zostali bývať. A veru strašidlo dodržalo slovo — vrátilo sa na jar roku 1828.

Začalo rodinu ostravovať ako predtým: klopalo na okná sfahovalo posteľné prikrývky a škriabalo posteľ. Ale rodina si zaužinila, že svojho nevitného hosťa bude ignorovať. Strašidlo ich nato po dvoch týždňoch opustilo. Nô pred odchodom vyhľadal Johna mladšieho a povedalo mu, že sa vráti k jednému z jeho potomkov za sto sedem rokov.

Bell, novou návštuvou strašidla mal byť poctený dr. Charles Baily Bell, ale dr. Bell aj s rodinou prežil rok 1935 bez toho, že by bol počul čo len najmenšie nevysvetliteľné škriabanie alebo klopanie — a pritom predseda strašidla sľubilo Johnovi Bellovi mladšiemu, dedkovi dr. Bella, že sa vráti.

Ale práve jemu tiež predpovedalo tri vojny a koniec sveta.

WALTER JARRET
Preložil Frido Horváth

ZAČALI ZNAMENITE

Po dlhšej prestávke zase učinkuje divadelný krúžok v Novej Belej. 8. mája t.r. uviedol na javisku klubovne miestnej skupiny KSČaS známu hru Jozefa Gregora Tajovského ŽENSKÝ ZÁKON. Hru nacvičili predsedu Kultúrno-organizačného výboru KSČaS na Spiši kr. František Kurnát a predsedu MS KSČaS v Novej Belej kr. Ján Gronk.

Novobelskí krajania prejavili obrovský záujem o predstavu, takže krúžok bol núteny hrať dvakrát: o 15. hod. pre deti a mládež a o tri hodiny neskôr pre dospelých. Na oboch predstaveniach, ktoré sa divákom veľmi páčili, bola klubovňa zaplnená do posledného miesta. Výkony hercov odmenili diváci búrlivým potleskom.

V hre učinkovali krajania: Irena Zarembová, Mária Petrášková, Anna Majerčáková, Mária Galušová, Ján Gronka, Jozef Majerčák, Marek Chalupka a Julián Dluhý.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

*

O týždeň po novobelskej premiére zavítali Novobelania do Jurgova, aby novú hru predviedli aj tamojším krajanom. Hoci sa predstavenie konalo v nepríliš vhodnej dobe — hned popoludni, jednako sála miestnej klubovne KSČaS bola plná divákov, netreplivo čakajúcich na začatie hry. Spolu s nimi mal som priležitosť sledovať počinanie novobelských divadelníkov na javisku.

Počinali si znamenite. Preďovšetkým boli prirodzení, mali isté, priam profesionálne vystupovanie, správnu, nevyumelkovanú gestikuláciu, dokonale ovládali text, — aj po stránke jeho prednesu, — takže šepkár nemusel v podstate ani raz zasahovať. Veitili sa do svojich úloh, do postáv, ktoré stvárnovali, a tak ich hra bola živá, dynamická a plne presvedčivá. Natolko zaujala divákov a prinutila ich vziať sa do deja, že sa zdalo, akoby celé hľadisko bolo priam vymreté. Zato po každom dejstve a na záver predstavenia ováciám nebolo konca kraja.

Skladobne dobrý výkon počala Anna Majerčáková v úlohe vdovy Javorovej, ako aj Mária Petrášková (Anička) a Anna Galušová v úlohe uhliarovej ženy Mary Maleckej. Avšak vari najväčší aplauz získala Irena Zarembová, vystupujúca v úlohe Dory Kalinovej. Svoju život a plnou dôvtipu hrou vytvorila pestru, pritom veľmi realistickú postavu všadeprítomnej vidieckej klebetnice, ktoréj intrígy narobia hodne zla, rozdelia milencov, vytlačia nejednú slzu. Ale aj ostatní učinkujúci, teda Ján Gronka (uhliar Malecký), Jozef Majerčák (Miško), Marek Chalupka (sluha Števko) a Julián Dluhý (regrút) si zo svojho hru zaslúžia uznanie.

Treba podotknúť, že novobelský divadelný krúžok tvoria ešte veľmi mladí ochotníci. Niektorí pôsobia aj vo folklórnom súbore MS KSČaS. Sú nadaní, a keď získajú viac skúseností, môžu dosiahnuť celkom slušnú úroveň. Ako mi prehradili, chceli by v rámci tohoročných osláv 30. výročia našej Spoločnosti navštíviť aj iné miestne skupiny na Spiši a Orave. Želáme im v tom veľa úspechov.

Text a foto: JÁN ŠPERNOGA



Záber z predstavenia novobelských ochotníkov. Sprava doľava: Miško (Jozef Majerčák), Anička (Mária Petrášková), Ján Malecký (Ján Gronka), Mara, jejho žena (Anna Galušová) a Zuzka Javorová (Anna Majerčáková).



Predstavenie sa veľmi páčilo. Jurgovská klubovňa MS KSČaS bola zaplnená do posledného miesta.



Úlohu Dory Kalinovej pekne zahrala Irena Zarembová (na snímke s Janom Gronkom).



VÝSTAVA V ZAKOPANOM

Vo vile Turnia Tatranskej kultúrnej spoločnosti v Zakopanom sa konala výstava práce Ludového umelca krajanu Andreja Gombóša z Jurgova a jeho žiakov. Kr. A. Gombóš už roky, spolu so svojimi

žiakmi, pestuje tradície spišského úžitkového umenia. Tatranské múzeum vydalo pri príležitosti výstavy zaujímavý katalóg, ktorý je zároveň dokumentom o dejinách a Ludovom umení na Spiši.

TURICNÉ ZVYKY V NOVEJ BELEJ

Ked' som bol ešte chlapcom, a bolo to veru dávno, naša dedina Nová Bela bola podeľaná na tri časti, podľa toho, kde ktorá časť vypásala kravy. Bol to horný a dolný koniec a stredná časť dediny. Horný koniec dediny pasol kravy na boroch, stredný čiastočne tiež na boroch a čiastočne v lese, ktorý sa volá „brež“ a dolný koniec v lese, čo sa volá „bor“.

Ked' sa bližili Turice, pastieri zo všetkých troch častí dediny si už pár dní dopredu chystali drevo na vatry. Najhoršie podmienky mali chlapci z horného konca dediny, páliili totiž vatru na tzv. Oblazovej skale, ktorá sa týči do výšky 667 m n.m. Tam mu seli drevo vynášať na pleciach. Chlapci zo stredu Novej Belej páliili vatru na „lysom brehu“. Tito už mali lepšie. Pastieri z dolného konca mali zasa vatru pri lese zvanom bor a mali dobré podmienky, lebo toto miesto je na rovine.

Každá skupina pastierov sa snažila mať čo najväčšiu vatru, na každú donášali niekoľko vozov dreva. V sobotu, pred Turicami schádzali sa pastieri pri svojich vatrách a každý mal pripravenú faku. Do starého železného hrnce nazbierali živice z ihličnatých stromov a celý hrniec priviazali na dlhú tyč. Najstarší pastier mal najväčšiu tyč a ostatní podľa veku — stále menšie, takže najmladší pastier mal najmenšiu tyč.

Ked' sa zvečerilo pastieri pozapalovali fakle, obklopili vatru a na povel vložili zapálené fakle do veľkej kopy dreva. Taktôž zahorela celá vatra naraz. Potom spoločne spievali ľudové a pastierske piesne. Ked' vatra dohorela chlapci sa so spevom vrácali do dediny. Pred dedinou zhášiali fakle, ktoré ešte horeli. Zasa ľudia v dedine videli všetky tri vatry a hodnotili, ktorá pastierska skupina mala najväčšiu vatru a ktorí pastieri najkrajšie spievali.

Teraz už tieto zvyky zanikli, kravy sa už nevypásajú, nemáme u nás pastierov ani fakle a vatry na Turice.

FRANTIŠEK CHALUPKA

Radi by sme si prečítali o turicných zvykoch aj v iných dedinách — red.

Z LISTU DO REDAKCIE

V dňoch 29. apríla až 1. mája t.r. chlapci a dievčatá z Oravy a Spiša, ktorí študujú na Slovensku, spolu so zahraničnými študentmi Filozofickej fakulty UK v Bratislave navštívili Prahu. Zájazd zorganizovala Zahranicná komisia pri Fakultnom výbore Socialistického zväzu mládeže FF UK v spolupráci s výbormi zahraničných študentov. Tito študenti ešte pred zájazdom odpracovali dve brigády v bratislavských podnikoch, z ktorých finančne prostriedky boli venované na túto akciu. (...)

Po príchode do „stovežatej“ Prahy — ako sa ju zvykne nazývať, ubytovali sme sa v Studentskom domove na Větrníku. Poobedňajšia prechádzka mestom priniesla prvé zaujímavé postrehy. (...) Navštívili sme Pražský hrad, Vyšehrad, viačere významné kostoly — strediská kultúrnych hodnôt predošlých generácií, (...) prezreli sme si Staromestské ná-

mestie a ďalšie pamäti hodnoti. (...)

Prezreli sme si pražské metro — moderný a pohodlný dopravný prostriedok. A veru nesklamali sme sa. Zájazd splnil naše očakávania. Prínosom tohto zájazdu bol nelen to, že obohatil naše poznatky o hlavnom meste ČSSR, ale aj utužil priateľstvo medzi študentmi z Cypru, Etiópie, Juhoslávie, Maďarska a samozrejme i z Poľska, ktorých blíži jeden spoločný cieľ: vzdelávať sa. Mnohí zo zahraničných študentov slúbili, že do Prahy sa ďalej vrátia. Zatiaľ „Dovidenia Praha!“

DOMINIK SURMA

OHRÁVANIE MÁJOV

Dňa 29. mája t.r., na Turice, Miestna skupina Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Krempachoch obnovila po vyše 48 rokoch starú tradíciu ohrávania májov.

Krajania pod vedením Františka Kovalčíka a Alojza Galuša, poobliekni do pekných krojov, ohrávali máje po celej dedine. Boli medzi nimi štyria „hajdúsi“ s partnerkami, mladý pán v spievode dvoch dievča, starosta, dva cigáni, mladenc s májikom a samozrejme kapela. Počasie nám prialo a tak sa podujatie vydarilo.

Sme radi, že Spoločnosť obnovila tento pekný zvyk v našej obci a dúfame, že aj na budúci rok budú krajania v tejto krásnej tradícii pokračovať.

B.V.

ODISLI OD NÁS

Dňa 26. mája 1977 sa v Podviku konal pohreb krajaná ŠTEFANA KOVALČÍKA, spoluzakladateľa a dlhoročného aktivistu našej Spoločnosti.

Zosnulý kraján Štefan Kovalčík bol zároveň zakladateľom a členom dychovej kapely v Podviku. Neúnavne propagoval krajanský časopis Život, zisťoval predplatiteľov a ako dlhoročný poštový doručiteľ roznašal ho krajanom v Podviku.

Pohrebného obradu sa zúčastnili početní krajania, všetci členovia kapely z Podvika v krásnych krojoch, ako aj dychovka. V mene UV KSČaS, redakcie Život a folklórneho súboru na Orave sa so zosnulým rozlúčil kr. Emil Kozub.

Odišiel od nás vzorný kraján, dlhoročný aktivista, obetavý člen KSČaS.

MS KSČaS
V PODVLIKU
KOVS
KSČaS
NA ORAVE

Dňa 31. mája 1977 umrel v Tribši vo veku 81 rokov dlhoročný obetavý aktivista našej Spoločnosti, kraján JÁN MIŠKOVIČ, jeden zo zakladateľov a prvý predsedu miestnej skupiny KSČaS v Tribši.

Cesť jeho pamiatke.

MS KSČaS
V TRIBŠI
KOVS
KSČaS
NA SPIŠI

KRAJÍC CHLEBA A KUS MASA

Bez nadsázký — celý svět se zajímá o jídlo. Některí lidé proto (a je jich stále ještě hodně), že mají hlad. Systy obyvatelé hospodářsky vyspělých zemí mají opět starosti s cenami potravin, které stoupají. Vědci, zabývající se tímto celosvětovým problémem, si věnují všechno, co by mohlo v budoucnu zajistit dostatek potravy pro stále vzrůstající počet lidí na světě. Ve světovém tisku nacházíme tedy stále články na tento téma. Jsou to věci zajímavé a poměrně málo známé.

Nutno připomenout, že ve starých dobách byla strava člověka různorodá. Skládala se z několika tisíců druhů rostlin a několika set druhů zvířat. V posledních staletích však rozvoj průmyslu a peněžní hospodářství vedly lidé k tomu, že stále méně potravin rostlinného a živočišného původu je zastoupeno v jídelníčku. Víme, že chléb byl nejdůležitější složkou ve výživě člověka od pradávna. Na základě nejnovějších výzkumů lze říci, že byl znán už před téměř století. Plody trav, z nichž jsme využívali dnešní obilí, byly většinou požívány jako chléb a i jinak upravovány. Podíváme-li se na

statistický výkres třícti hlavních užitkových rostlin, zjistíme, že světová sklizeň sedmi druhů je více než dvakrát tak velká jako dvacetí tří zbyvajících druhů, s tím, že v něm nejsou uvedeny ty druhy, které dávají sklizeň menší než 10 milionů tun. Na prvním místě je na výkresu pšenice (360 mil. tun), pak rýže (320 mil. tun), kukurice (300 mil. tun) a brambory (také 300 mil. tun). Zbyvající tři druhy pěstovaných rostlin, stejně důležitých pro výživu lidstva, jsou ječmen (170 mil. tun), bataty (130 mil. tun) a maniok (100 mil. tun). Jack R. Harlan v časopisu SCIENTIFIC AMERICAN zdůrazňuje, že tyto druhy rostlin jsou velmi důležité a jejich úroda rozhoduje o sytosti a neúroda o hladovění mnoha miliónů lidí.

Prof. Henryk Gašiorowski, odborník v oblasti technologie potravin, uvádí ve svých pracích, že chléb a obilninové výrobky jsou i dnes důležitou složkou výživy, i když vystupují nepatrné tendenze poklesu. Kolik obilninových výrobků sníme v Polsku? Ročně na jednoho obyvatele připadá zhruba 127 kg obilninových výrobků, z toho zhruba

chléb činí 100 kg, mouka 20 kg, těstoviny 1,6 kg a různé jiné moučné výrobky, kroupy krupice atd. 6,5 kg. Prof. Gašiorowski soudí, že jako průměrnou denní spotřebu Poláka lze uvést 300 gramů pečiva; v tom případě chléb uhrzuje třetinu spotřebované kalorické hodnoty, 30% bílkovin a 22–38% vitamínů ze skupiny B.

Ve světě převládá pěstování pšenice. Žije je na 17. místě (30 mil. tun). Pěstuje se hlavně ve střední a východní Evropě a její výroba činí 3% světové sklizně obilí.

Tak tedy představuje situaci výkres pěstování hlavních užitkových rostlin. A jak ve světovém měřítku vypadá výroba masa? Celkem bylo vyrobeno přes 110 milionů tun (údaje z roku 1974) a jednotlivých sortimentů: vepróvého masa 42,5 mil. tun, hovězího (s telecím) 42 mil. tun, drůbeže 20,7 mil. tun, skopového 5,4 mil. tun, kozičího 1,4 mil. tun, buvolího 1,1 mil. tuny, koňského 0,7 mil. tuny. Na našem výkresu jsou na prvním místě tři druhy masa: vepróvé, hovězí a drůbeží. Abyste bylo maso, musí být krmivo. Ne všechny však jedí maso. V méně zámožných zemích připadá na osobu 200 kg obilí ročně. Celé toto množství se spotřebuje na jídlo a je minimální základní složkou stravy. Ve vyspělých zemích spotřebují na jednoho obyvatele

1000 kg obilí; z toho se pouze 70–100 kg přímo sní a zbytek jde na krmivo v živočišné výrobě. V Polsku na jednoho obyvatele připadá zhruba 700 kg obilí a jak jsme již uvedli, přímo se sní 127 kg.

Poptávka na maso neustále vzrůstá a to v rychlejším tempu, než v jakém příbývá obyvatelstva. Výroba obilí na světě v letech 1960–74 vzrostla v přečítání na 1 obyvatele z 316 na 350 kg, to znamená o 11%; ve stejné době výroba masa stoupla z 27 kg na 33 kg, tedy o 22%. Nemusíme dodávat, že světové ceny rostlinných a živočišných potravin velmi rychle stoupají. Jeví se také snahy získat maximální parametry produktivity. Velkopruhým slovem živočišné farmy v socialistických zemích plánují výrobu 4,5–5 tisíc kg mléka od krávy ročně, 900–1100 gramů přírůstku na váze denně ve výkrmu hovězího dobytka, 600–650 gramů denně ve výkrmu veprového dobytka a 230–240 kusů vajec od jedné nosnice ročně.

V naší zemi můžeme dosáhnout výrovnání nabídky a poptávky v oblasti živočišné výroby a také udržet na příslušné úrovni export přebytků z této výroby. Tvrďme to vědi, ažkoliv aktuální spotřeba trhu překračuje možnost jeho plného zásobování.

MB

JÚL

V kalendári starovekých Aténčanov sa v tomto mesiaci okolo 17. začína nový rok. Iba rímsky cízar Gaius Iulius vo svojej reforme kalendára preniesol nový rok na 1. januára počínajúc 47. rokom nášho letopočtu. Na počest cízara Iulia, mesiac v ktorom sa narodil, Rimania pomenovali júl. Od nich názov júla, ktorý dnes používame, prevzali mnohé národy. Na rodiel od tohto pomenovania sa júl v češtine nazýva červenec, čo sa vyzvádza od malého června — červenca. Staročesky sa tiež nazýval lipen. V polštine tento mesiac vziačí svoje meno kvitnúcim lípám, ako to vratí aj ľudové príslovie: „Od líp ciagnie wonny lípice...“ Poliach ho nazývali aj „lípenej“ alebo „lípník“. Iné pomenovania u Slovanov sú: u Malorusov — Lypec, Srbov — žár, Bulharov — gorešník, Dolnolužičanov — žnojski, Chorvátov — jakovčák.

Je to mesiac usilovnej práce na poli a v záhrade, začínajú sa žatvy, včely zbierajú nektár a peľ z kvitnúcich líp. Vraj júlový med je najchutnejší a najzdravší.

Júlové horúčavy dosahujú najvyššie teploty, čo si vyžaduje starost aj o vodu, ktorú zvieratá by mali mať v dos-

tatočnom množstve. Jelene majú už vyrastnuté parohy a koncom mesiaca začína sa srnčia ruja. O žatve připomína prepelica, ktorú sice ťažko zbadá, ale stále častejšie počúvame jej záhadné zvolanie „pit-pi-lit“, čo si rolníci vysvetľujú ako volanie „Podte žat, podte žat“. Zas mladé dievčatá spievajú chlapcom ľudové pesničky, ako aj tá:

Znojík mi je znojík, duša moja, Janík! Urob mi chladočok z tvojich bielej líšok!

A Janík spieva svojej milej:

Mila, milá, nič nemáme, len si očká prezeráme. Lepšie naše dva pozory, jako iné kone, voly.

Ľudové pranostiky hovoria, že — Co júl neuvarí, to august nedopeče; — Nedostatok búrok v júli, zlatu jeseň veští; — Keď sparno na Jakuba (25. VII.) zima na Vianoce; — Keď zelená ližaba ťeche, pršetí nechce; — Čím viacej ľadvinkového hrachu, tým horšie žito; — Keď sa v žatvu hmla o Babiu horu zachytí, utekajme s obilím lebo sa nám zlepí. Júl je vraj najzdravší mesiac roka, žiaľ začínajú sa v ňom už kratšie dni. Zo sto júlov má tento mesiac asi 14 dní horúciach a okolo troch dní takých, že teplota aj po západu slnka dosahuje vyše 27 stupňov. Priemerná teplota je okolo 16 stupňov. Spočiatku máva dňa oblačné a teplé. Premenlivé počasie sa preťahuje až do okola 10. júla, potom najčastejšie prichádzajú veľké horúčavy s pomerne častými búrkami. Koncom mesiaca býva premenlivovo, na mnohých miestach nastáva pekné a teplé leto, ale aj s nočnými búrkami.

V dlhodobom priemere júl býva vôbec najbúrlivejším mesiacom roka.

Starí hospodári vraveli, že: — Dažde na júla prvého, druhého, predpovedou dažďa štyridsaťdňového; — Zle, keď na Prokopa (8.VII.) zmokne v poli kopa; — Deň na Jakuba (25. VII.) k východu pekny — zaplní humná, to znak neklamný; Aký Jakub dopoludnia, taká zima do decembra, aký Jakub popoludní, taká zima po decembri. Podobne sa hovorí, že keď na Jakuba slnko svieti, bude tuhá zima. Keď si pripomíname tieto ľudové príslovia, nezabúdajme prítom na to, že vznikli aj na základe ľudskej fantázie a povier. Hoci veda neodhalila ešte všetky meteorologické tajomstvá, predsa to sa už vie, že nie všetky júlové príslovia sa dajú vedecky podložiť. Tuhé zimy bývajú u nás vtedy, keď sú počas zimného obdobia cirkulačné pomery priaznivé pre častejši a intenzívnejší príliv studeného arktického vzduchu z vyšších zemepisných šírok do strednej Európy. A o tom predsa nemôže rozdrobať ráz počasia z jedného dňa, napríklad 25. júla, čomu nasvedčuje príslove: Jeden deň, nie je rok.

Tohoročná studená jar nebola pre rolníkov priaznivá. Bola plná neočakávaných klimatických premien v našej oblasti. Po neobyvkle teplom marci prišiel mráz a sneh v apríli. Po horúčavách v prvých dňoch mája, nastali prenikavé chladny so studenými dažďami. Počasie sa menilo dokonca po niekoľkých hodinách. Mráziky zasiahli 50–60 percent povrchu Poľska.

Krajan Ján Molitoris z Kacvina nám hlásil do redakcie, že v posledných dňoch mája boli trikrát silné mrázky a 1. júna celý deň padal mokrý sneh, ktorý sa topil a zakrátko všetko pokryla ľadová škrupina. Keď odtrhol z čerešne konárik, mal v ruke jeden ľadový cencel. Na nepríliš vzdialenom od Spiša Kasprovom vrchu bolo 7 stupňov pod nulou, a v strede Poľska bolo až – 6°C. Prognózy IMIGW na mesiac jún uverejnili 2. júna, keď uzavárame toto číslo Života hovoria, že jún má byť chladnejší ako obvykle. Začiatok júna bol pod vplyvom studeného arktického vzduchu, ktorý zaútočil na celú Škandináviu a strednú Európu. Celý mesiac mal mat len štyri dni s vyše 25-stupňovou teplotou, 15 dní s okolo 10-stupňovou teplotou a 15 dňa džidivých dní. Môžeme si už teraz overiť pravdivosť týchto predpovedí. Poznáme už prvé odhady výšky strát v polnohospodárstve a záhradníctve, kde najviac utrpeli teplomlné rastliny, teda poradajky, uhorky, fazonka a kukurica. Utrpeli ovocné stromy, na niektorých plantážach vymrzi zemiaky a jačmeň. Možno tento júl bude iný a stane sa ozajstným letným mesiacom.

Pričiny prudkého jarného ochladienia znepokojujú, no zatiaľ nikt na to nedal jednoznačný odpoveď. Podľa meteorológov mal na to vplyv mnohé so sebou súvisiace činitele. Zdá sa, že záhady klimatických prekvapení patria k najdôležitejším problémom, ktoré bude musieť súčasna veda vyriešiť.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA NA — AUGUST — SRPEN

Na poliach robíme plynkú orbu, ktorú spájame s vápnenním kyslej pôdou. Na poliach určených na oziminy robíme rôzne úkony (bránie atď), ktorých účelom je ničenie burin a zastavenie vyparovávania vody. Od polovice augusta oríeme pod ozimné obilia. Čím skôr zasejeme, tým istejšia je úroda.

Koncom mesiaca sejeme miešanky krmovinových rastlín, aby sme na jar mali dobré zelené krmivá.

Musíme si tiež zaistiť kvalifikované osivo, ako aj minerálne hnojivá pre jesennú sejbu.

V auguste sa často stáva, že tráva na pastvinách nestačí na kŕmenie dobytka. Vtedy musíme kramávam dodatočne dávať siláž alebo iné krmivá.

Koncom mesiaca triedime ovce a tie, ktoré sa nededia na ďalší chov, oddeľujeme a kŕmíme na predaj.

Keď máme ťažkosti so sušením trávy, robíme z nej siláž.

Spojedzi mnohých činiteľov rozhodujúcich o výsledkoch produkcie osípaných dôležité miesto zaberá pôvod prasiat. Najlepšie výsledky dávajú kusy s tenkou slaminou, ktoré rýchle rastú, teda osípané mäsného typu.

Treba dbať, aby prasatá pochádzali od uznaného kanca, ktorý svoje pozitívne vlastnosti prenáša na potomstvo. Mimoriadne rýchle prírastky dávajú prasatá od prasnie pochádzajúcich z tovarového kríženia.

O rentabilité chovu prasnice rozhoduje vo veľkej miere počet prasiat, ktoré od nej získavame. Tento počet je na väčšine gazdovstiev oveľa menší od toho, ktorý možno dosiahnuť. Keď prasnicu spárieme počas prvej ruje, ktorá sa objavuje v 5.

— 6. dni po odstavení prasiat — môžeme dosiahnuť dva vrhy v roku. Aby sme urýchlii ruju, musíme dosiahnuť prudké „zastavenie“ mlieka u prasnice. Prosieva tomu znižovanie krmovinových dávok na niekoľko dní pred odlúčením prasiat.

Učinnosť zaplodnenia možno zvýšiť tým, že prasnicu zavedieme dvakrát ku kancovi — druhýkrát po uplynutí 8 — 24 hodín od prvého párenia.

V prvom mesiaci po spárení netreba prasnicu znepokojoval, prevažá, vodiť po klzky cestách atď. Keď držíme prasné osípané v jednej ohrade, musíme sa postarať, aby si vzájomne nevyžírali jedlo a neznepokojovali sa. Zaisťujeme to podávaním prasniciam, okrem normálnych krmovinových dávok — neobmedzené množstvo zelených krmív (v lete) a sečky zo sena alebo pliev (v zime).

V období prvých 100 dní prasnosti netreba osípaným dávať také krmivá, po ktorých by rýchlo príberali. Po 100 dňoch prasnosti, cez ďalších 10 dní by sa malo zanechať podávanie krmív, ktoré zaťažujú organizmus, ako napr. zelené krmivá alebo plevy, namiesto toho treba zvýšiť dávky jaderých krmív.

Na 2 — 5 dní pred prasením znižujeme dávky krmív na polovicu, aby počas pôrodu nebolo zatažené zažívacie ústrojenstvo. Ku koncu prasnosti, ako aj neskôr, keď prasnica začína kŕmiť mláďatá, nemožno podávať nekvalitné krmivá, lebo všetky škodlivé látky prechádzajú do mlieka. Množstvo krmív postupne zväčšujeme, aby po 10 dňoch kŕmenia prasnica jedla toľko, koľko jej chuti.

Prasnice, ktorá kŕmi mláďatá, by sa nemalo dá-

váť zelené krmivá, lebo ich pokazené pozostatky sú nebezpečné pre potomstvo.

Hodnotnou zložkou krmovinovej dávky pre ošípané v lete sú zelené krmivá. Musia to byť mladé rastliny. Víkňové rastliny dávame ošípaným skôr, ako majú púčiky a trávaj predtým, ako vyrazi do stiebla. Odporučame mladé jarné rastliny alebo neskoršie medzikultúry silážovať, aby sa predlžilo obdobie ich používania na kŕmenie.

Výborná je siláž miešaná s jačmenným šrotom (4 časti zelených krmív a 1 časť šrotu). Zaisťuje patričné množstvo bielkovín v pomere k energetickým zložkám, ako aj dobrý priebeh silážovania. Čo sa týka hodnoty, 5 kg takejto siláže sa rovná v kŕmení 1,5 kg obilia.

K silážovaným zeleným krmivám môžeme tiež pridať parené zemiaky (5 časti zelených krmív, 1 časť zemiakov a 1 časť jačmenného šrotu). Päť kilogramov takejto siláže tak tiež zodpovedá 1,5 kg obilného šrotu.



VIEŠ, ŽE...

V druhej polovici života má človek fažkosti s cievami. Na ich stenách sa usadzuje látka, ktorá sa volá cholesterol. Väčšie množstvo cholesterolu v krvi spôsobuje sklerózu ciev, teda ich zvápenenie, ktoré vyvoláva angínu pektoris či dokonca srdečný infarkt. Treba menej používať potraviny obsahujúce cholesterol, napríklad živočišné tuky. Možno ich nahradí tukmi rastlinného pôvodu.

RECENO — PRECTENO

Dovolme lidom, aby byli šťastní podle vlastného uznání. (B. Prus)

Moře lží je plýtké.
Nic nepřijde bez námahy.
(Černošská přísloví)

Naše počinání nás rozvíjí nebo hubí. Jsme dětmi vlastních činů. (V. Hugo)

Ten, kdo je vskutku ztracen, nemá, co by řekl.
(E.M. Remarque)

Ludskosť je cnostou žien, veľkodusť cnostou mužov.

A. Smith

Jed dala príroda plazom, silnejšie tvory ho nemajú.

A. Mickiewicz

Zle sa tam dari, kde pochybnost hospodári.

(slov, Šud. prisl.)

TAKOVÝ JE ŽIVOT

Již sedmnáct let Marianna Fischerová, švadlena v továrni ve Wildbergu (NSR) bojuje o to, aby mohla uzavriť sňatek s člověkem, který již zemřel. Touto věcí se již zabývaly úřady různých stupňů, i nejvyšší — Bundestag. Rozhodnutí bylo záporné, ale Marianna stále doufá, že spravedlnost bude učineno zadost.

V roce 1958 Marianna, tehdy 27letá, se seznámila s operátorem rýpadla Martinem Grafem, o 28 let starším. V roce 1960 se dohodli, že se vezmou. Byl určen den svatby, připraveny prstýnky, pozvání svatební hosté. Ale když toho dne ráno Marianna vstoupila do pokoje snoubence (bydleli již spolu), našla Grafta mrtvého. V noci zemřel na infarkt. Kdyby se to stalo o tři hodiny později, byla by Marianna již oficiální manželkou a veškerá práva na dědictví a důchod byla samozrejmá. Marianna tvrdí, že ačkoliv Graf nežije, vystavením oddávacího dokladu by jen bylo splněno přání zemřelého. Ale předpisy byly dosud neúprosné a silnejší...

ni manželkou a veškerá práva na dědictví a důchod byla samozrejmá. Marianna tvrdí, že ačkoliv Graf nežije, vystavením oddávacího dokladu by jen bylo splněno přání zemřelého. Ale předpisy byly dosud neúprosné a silnejší...

„NEBOJ SA, CLAUDIA!“ Claudia Caputiová má 18 rokov. V auguste m.r. ju znásilnila banda 15 mladíkov z predmestí Ríma. Keď ležala v nemocnici, jej otec pricestoval z rodnej dedinky a naťkal dcéru a matka žiadala, aby dievča nechalo prácu služky v meste a vrátilo sa na dedinu. Avšak tvrdohlavá Claudia, podporovaná feministickým hnutím, požiadala, aby násilníci zodpovedali za svoj čin pred verejným súdom. Po prvýkrát v dejinách talianskeho súdnictva Hnutie pre oslobodenie žien podalo žalobu. Avšak v predĺžení procesu, asi kolegovia obžalovaných, uniesli Claudiu za bieleho dňa z rímskej ulice za mesto, znásiliili a porezali tvár žiletkami. Spôsobilo to manifestácie na uliciach, ktorých sa zúčastnilo 10 000 dievčat a žien. Na transparentoch niesli heslá: Neboj sa, Claudia, sme s tebou. Vládne orgány, prestrašené rozmermi manifestácie, sa usilovali ziahčiť vec, dokonca sugerovali, že Claudia simulovala druhé znásilnenie. Reagovali na to veľké denníky.

La Stampa svojmu článku dala titulok: Mohla sa Claudia znásilniť sama? Claudia Caputiová sa rozhodla bojať o proces proti násilníkom.



Z AMOROVEJ LÚCKY

Každá žena dvakrát šalie: keď miluje a keď stárne.

Žena bez šarmu je ako kvet bez vône.

(Adam Mickiewicz)

Medové týždne sa končia, keď žena zostúpi z oblakov a venuje sa domácnosti.

Na svadobnej hostine prednesie host mladomanželom prípitok:

— A teraz by som chcel zaželať, aby ste prezíli ešte vela takýchto radostných a pamätných dní!

Z domáceho hrnca....

Coraz častejšie pokrývame dlážku v našich domoch lentexom, ktorý je výkonusný a ľahko sa udržiava v čistote. No nie všetci vedia, čím sa lentex čisti, preto nezabudnite na naše rady:

— lentexom pokrývame dlážky, ktoré neprihádzajú často do styku s vodom; do kúpeľní sa lentex nehodí.

— najlepšie sa lentex umýva teplou vodou s malým množstvom pracacieho prášku Ixi alebo iného detergentného prostriedku — a to mäkkou flanelovou handrou. Pri umývaní nepoužívame priviera vody; potom dlážku dôkladne vysušime. Na konzerváciu lentexu sa hodia emulzné pasty, aké používame na dláždičky PCV.

Odborníci radia takto odstraňovať škvry na lentexe:

— ovočné škvry, škvry po muštoch a vínoch sa odstraňuje 5-percentným roztokom chlorovodíkovej kyseliny,

— škvry po smole, tuku a lakocho — tekutinou Tri alebo extraktom benzínom — pozor na oheň!

— atramentové škvry — spiritusom.

Na čistenie lentexu sa nesmie používať acetón.

— Pán vedúci, mohol by som si vziať na zajtra dovolenku? Budeme maťovať a manželka chcela, aby som jej pomohol pri upratovaní.

— Vylúčené. Ved' viete, koľko máme práce.

— Ďakujem srdiečne, vedel som, že na vás sa dá spoľahnúť.

Na bankete v elegantnom anglickom dome dva gentlemen sa predstavujú:

— Blackston, priemyselník: uhlie a koks...

— Dummeling, riaditeľ väzenia: voda a chlieb...

Do obchodu prichádza zákazník a rozčulené hovorí:

— To je škandál. Včera som si kúpil sako a už dnes mi prasklo na pleciach!

— Nerozčulujte sa, prosím, — ukľudňuje ho predavac, asi gombičky boli príliš tuho prišité.

Z POKLADNICE ZDRAVIA

PRI CHOROBÁCH S VYSOKOU TEPLOTOU ODPOŘUČAJÚ TIETO JEDLÁ:

1. Mliečne výrobky (polievky, pudinky, nápoje, sladkú smotanu).

2. Vajíčka na mäkko, omely, piškóty.

3. Bujóny a mäsové polievky s vaječným žltkom, múkou, ryžou, krupicou, boršč z červenej repy pripravený na mäsovej polievke.

4. Zeleninové, ovocné šťavy a iné nápoje (čaj, voda s ovocnou šťavou).

5. Mleté mäso a ryby (varené), maslo.

6. Pasirované zeleninové a ovocné jedlá, surové jablká.

7. Staršie ražné pečivo, sušáre, drobné kaše.

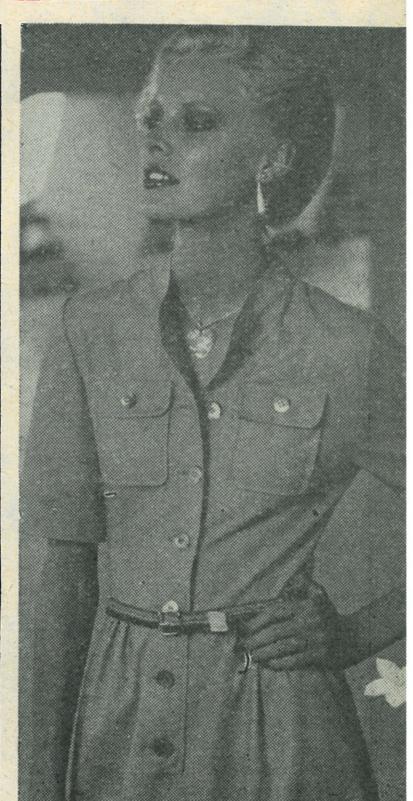
CHORÉMU S TEPLOTOU NESMIEME DÁVAŤ:

1. Čierne pečivo, strukoviny (hrach, fazuľu) a kapustu.

2. Mastné mäso, mäsové a rybacie konzervy, údeniny.

3. Tvrde časti zeleniny a ovocia, hrubozrnné kaše, orechy.

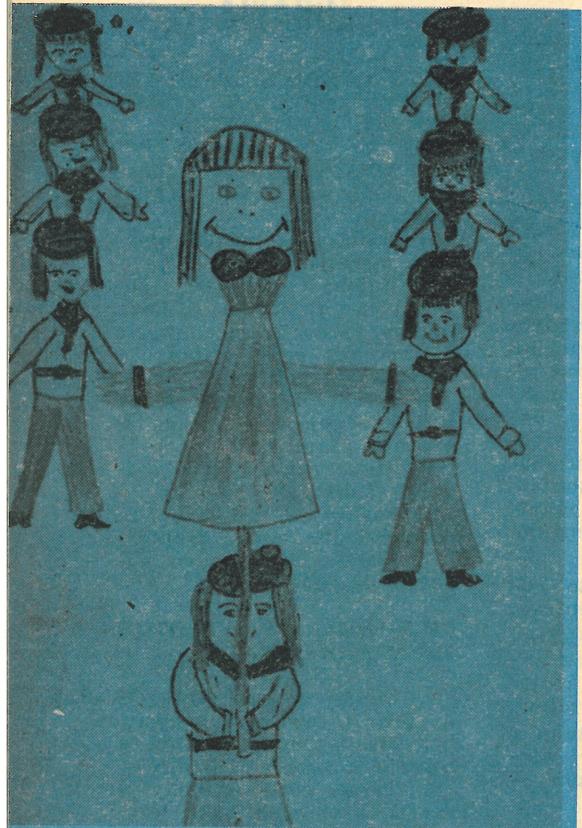
4. Ostré a slané jedlá, vysmážané a fažko straviteľné jedlá.



mladým mladším najmladším

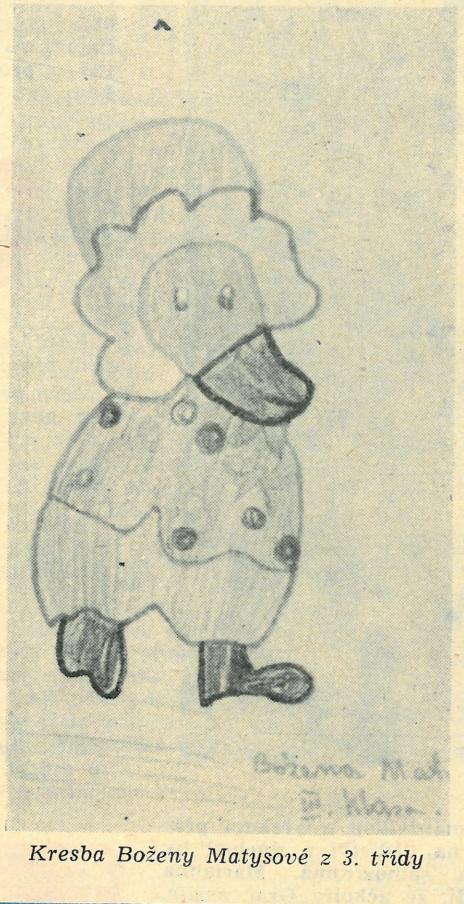
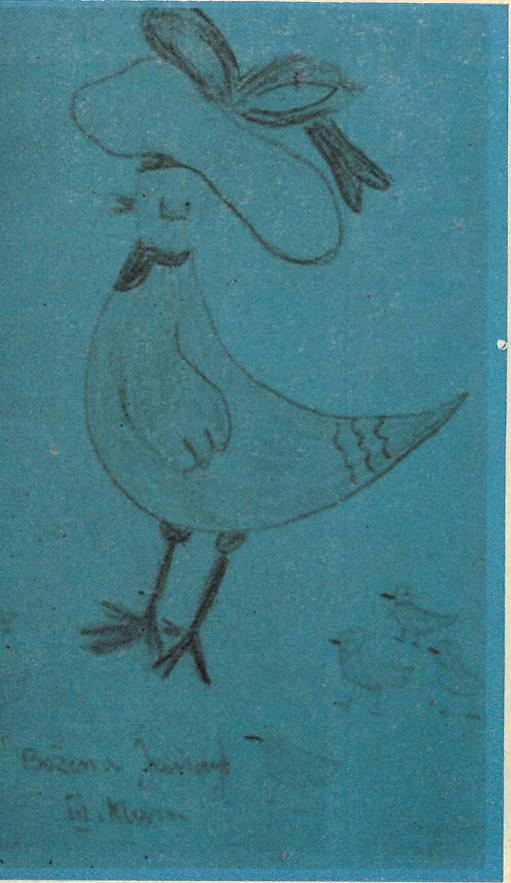
V ZELOVĚ mládež kreslí

Dostali jsme milý dopis od zelovské mládeže, která nám píše, že v klubovně KSCAS se nejenom učí zpívat po česku a hrát na hudebních nástrojích s novou instruktorkou L. Smetanovou, ale také kreslit. Doložili to řadou kreseb, z nichž některé reprodukujeme. Čekáme na další kresby zelovské mládeže a přejeme jí hezké, slunečné prázdniny.



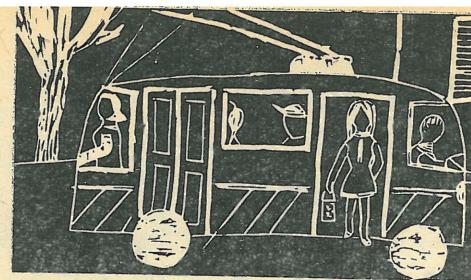
Nakreslila Anna Smetanová z 5. třídy

Nakreslila Božena Jańczyková, 3. třída



Kresba Boženy Matysové z 3. třídy

MIROSLAV VÁLEK

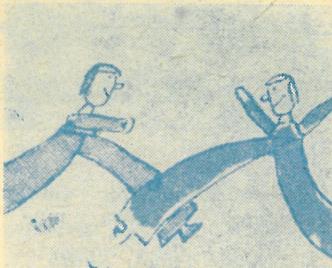


TROLEJBUS

Kto má taký dlhý krk,
kto má väčšiu silu rúk,
kto má samé iskry v pästi,
kto to zastal na námestí,
akoby ho k zemi prikul,

akoby stál v železe?
Kto predsa jak na drôtku
všetkých domov rozvezie?
Tiež som bežal cesty kus,
ustal som jak trolejbus.

CHI... CHI... CHA... CHA...



— Kto sa v jeseni ukladá k zimnému spánku, Ferinko?
— Prosím, zmrzlinári!

Stretnú sa dva kamaráti.
— To je ale čudně, Jožko, že sme sa stretli, a dokonca obaja!

— Ten čaj nie je ešte zrely, mačička, pridaj mi doň kúsok cukru, prosím!

— Otecko, čo je vrcholový šport?
— Vari si nikdy nepočul o horezlectve?

KED SOM PRIŠIEL DOMOV

Mama sa nemohla dočkať a poslala otca, aby šiel na ulicu pozrieť, prečo už nejdeme s vodou.

Otec stál pred bránou, tváril sa dosť kyslo, v ruke držal celkom maličký ohorok cigarety. On je veľmi tuhý fajčiar a cigaretu obyčajne odhadí až vtedy, keď mu z nej ostane len uhlík a ten ho popáli. Chodí potom po dome, hundre a zavše sa poháda s mamou alebo so mnou. Mne sa pritom niekedy aj ujde. Ak vidíme, že otec fajčí a ohorok sa zmenšuje, často čakáme s napäťom, čo príde. Mama niekedy nevydrží a zadrie ešte skôr:

— Zahodť to, lebo sa zase popáliš!

Otec priloží ohorok k perám, zmršti tvár, v tej chvíli ho vypíše na dlážku.

— Nehovorím! — povie mama. — Keby sa ti raz chceli zapáliť fúziská.

Otec fúzy nemá, a práve preto sa nazlovi.

— A čo ty mne máš čo fúzy spomínať, há?

— Keby si mal fúzy, boli by ti už dávno zhoreli, — povie mama.

— Ale čo ty mne máš fúzy spomínať? Ja na túto rodinu robím, celé noci nespávam, nikto si to neváži.

— Prestať!

— A ty čo sa dívаш? — osopí sa otec na mňa. Chytí ma za ucho, pritiahné k stolu, pýta odo mňa žiačku knížku. Pravdaže, ak chcú rodičia na svoje deti zaútočiť, vždy na to potrebujú žiačku knížku. Prelistuj ju a potom vás vymlátila za známku, ktorú ste dostali ešte začiatkom školského roku.

— Prečo si nedostal jednotku, ha?

Každý rodič by chcel, aby mal jeho syn alebo dcéra samé jednotky.

Skúste si predstaviť, že by sa želanie všetkých rodičov splnilo. Všetci žiaci by boli jednotkári a nebolo by treba ani vysvedčenie, pretože by stačilo vyhľásit, že je celá trieda vyznamenaná. Lenže čo s takým, ktorý nemá hodný sluch? Jano Matejka nedokáže zase spraviť poriadny kotrmelec. Niežebý neveredl, ako sa kontrmelec robi. Jano je fažký a nemôže sa prekoprenúť. Prečo teda nemá Jano z telesnej výchovy jednotku?

Takéto myšlienky som mal len dotiaľ, kým som sa nepriblížil k otcovi. Trochu som sa usmial, lebo tak možno niekedy zmierní alebo napraví rodičovskú náladu.

— Kade si sa túlal? — začal otec a hneď vypľul ohorok.

— Netúlal som sa.

— Netúlal, netúlal! Doteraz si čakal na vodu?

— Čakal som. Potom ma zastavil strýco Zahruška.

— Všetci sa zastavujú. Keby si bol bežal, neboli by ta zastavil nikto.

— Zastavili ma.

— A čo to nesieš? — spýtal sa otec.

— Muziku.

— Vieš na tom hrať?

— Neviem.

Otec sa prestal mračiť. Obzrel si nástroj, potom vzal odo mňa vedro s vodou, odnesol ho mame.

Vošiel som dnu, poskakoval som, šuchal som si premrznuté prsty. Otec bol čoskoro pri mne.

— Čo s tým budeš robiť? — pýtal sa ma.

— Budem hrať. — odpovedal som.

— Ako budeš hrať, keď nevieš?

— Učený z neba nikto nespadol.

Vzal si nástroj, prehodil si ho cez plece. Dotkol sa ústami nátrubka, celý očervenel, tak silne sa naťukol.

— Tuším je to zapcháte, — povedal a rukami si začal utierať oči, pretože mu do nich nabehli slzy.

— Nie je to zapcháte.

— Skúšal si to?

— Neskúšal. — V duchu som pripúšťal, že môže vo vnútri nástroja naozaj voľačo trčať: uterák alebo čiapka, všeličko tam mohli Zahruškovi vnuci nastrkať.

Medzitým som sa trochu zohrial. Poskakoval som okolo otca, rád by som bol zatrúbil.

— Dajte, skúsim ja!

(z knihy Prázdniny so strýcom Rafaelom, vyd. Slovenský spisovateľ, Bratislava 1975)

VINCENT ŠIKULA



INFORMACJE
O CZECHOSŁOWACKICH
PRZEPISACH
CELNYCH

Obowiązuje generalna zasada, że turysta może przywieźć do CSRS bez opłat celnych przedmioty osobistego użytku, jeśli ich rodzaj i ilość odpowiada potrzebom podróży oraz charakterowi i celowi jego podróży. Przy wjeździe na terytorium Czechosłowacji należy zgłosić ustnie orga-

nem celnym wszystkie posiadane przedmioty, także użytku osobistego, żywnoścę, napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe a na żądanie okazać je.

ZGŁASZANIE USTNE

Zglossić należy w szczególności przedmioty wartościowe nie wyłączając upominków, bez względu na kraj ich nabycia i miejscę produkcji, a wiele także wyroby czechosłowackie nabycie w krajuach trzecich. Do przedmiotów wartościowych zaliczane są wyroby z metali szlachetnych, łącznie z biżuterią osobistą, aparaty i kamery fotograficzne, adaptery, ma-

gnetyfony, instrumenty muzyczne, itp.

Jeżeli turysta przywozi z sobą biżuterię osobistą lub inne wyroby z metali szlachetnych w ilości wiekszej niż 1 zegarek, 2 pierścionki bez kamieni szlachetnych, wyroby ze srebra o łącznej wadze do 500 gramów i drobne wyroby z złota bez kamieni szlachetnych o łącznej wadze do 20 gramów, winien uzyskać potwierdzenie ich wwozu do CSRS, co umożliwi bezkolizyjny wywoz tych przedmiotów.

Wolny od opłat celnych jest przewóz i wywoz przez turystów upominków o wartości do 300 koron czechosłowackich, np. czeków — bez ograniczeń.

detalicznych cen rynkowych.

Niektóre artykuły i przedmioty można bez cla przywozić do CSRS w ograniczonej ilości. Np. artykułów żywnościovych do 3 kg, wina do 2 litrów, a innych napojów alkoholowych — z wyłączeniem spirytusu — do 1 litra, papierosów (lub odpowiednia ilość innych wyrobów tytoniowych) — 250 sztuk, błony fotograficzne — 3 rolki.

Pieniądze czechosłowackie można przywozić i wywozić w gotówce tylko do kwoty 600 koron, natomiast w postaci innych dokumentów płatniczych, np. czeków — bez ograniczeń.



NIEKTÓRE CHOROBY
PRZEWODU
POKARMOWEGO
ŚWIŃ

Wydawać by się mogło, że świnia może wszystko zjeść bez szkody dla zdrowia. Tymczasem praktyka wykazuje, że żywienie świń musi być oparte na pewnych zasadach. Zbyt duża ilość karmy, karma zepsuta, zimna czy gorąca — powoduje schorzenie żołądka czy jelit. Ponad to naga zmiana karmy również usposabia do choroby żołądka.

ZAPALENIE JAMY USTNEJ — najczęściej spotykanymi przyczynami są: skaleczanie, ciało obce, substancje chemiczne w karmie itp. Objawy choroby nie są zbyt wyraźne, świnie nie chcą jeść, często wstrząsają głową ruszając szczękami. Uwielbięte ciała obce mogą spowodować zranienia, które następnie ulegają zakażeniu i zropieniom. W takim wypadku po otworzeniu jamy ustnej zwierzęcia możemy stwierdzić przyczynę i usunąć ją. Kiedy zauważymy zaczerwienienie

wewnętrz to należy jąmę gębową przepłukać roztworem nadmanganianu potasu.

PRZELADOWANIE ŻOŁĄDKA — zjedzenie znacznej ilości karmy ciężko strawnej, albo karmy wytwarzającej gazy, powoduje przeładowanie i gwałtowne rozszerzenie żołądka świń. Do takich pasz należą nadkwaśna śruta zbożowa. Przepeliony żołądek uciska na płuca i serce co może spowodować śmierć wskutek uduszenia. Często śmierć następuje także z powodu pęknięcia żołądka. Niebezpieczne jest przewożenie świń bezpośrednio po nakarmieniu, ponieważ wstrząsy podczas transportu mogą również przyczynić się do pęknięcia żołądka. Świnie z przeładowanym żołądkiem stękają, mają ciężki, świszczący oddech, kręcą się po chlewie. Czasem przyjmują pozycję siedzącego psa. Leczenie tego przypadku polega na podaniu środków wymiotnych i przeczyszczających, które przepisze lekarz. Chorą świnę daje się przez 24 godziny tylko czystą wodę do picia, a po 24 godzinach można podać dwie garści solonego owsa. Jeśli świnia to zje jest nadzieję, że szybko powróci do zdrowia.

Karmę trzeba zadawać w następujący sposób i zacząć od ilości jak najmniejszej, przez kilka dni stopniowo zwiększać dawkę, aby wreszcie dojść do normalnego żywienia. Aby zapobiec przeładowaniu żołądka, nie podaje się na raz dużych ilości pasz, oraz unika się nagle zmiany paszy. Po zakupieniu świń na targu i przewiezieniu do domu nie podawać od razu dużych dawek karmy lecz przyzwyczajając świnę stopniowo do nowej karmy: a) unikać zadańowania zepsutej karmy, b) nie podawać nadkwaśniatego mleka c) po każdym nakarmieniu świń usuwać z koryt resztki karmy d) często myć koryta e) nie przygotowywać karmy na zaspas.

ZAPALENIE JELIT — karmienie świń paszami spleśnialymi lub nadgryzonymi wywołuje zawsze zapalenie jelit. Nagłe przejście z paszy suchej na zielonkę lub na odpadki kuchenne również powoduje schorzenie jelit. Jednym z głównych objawów tej choroby jest biegunka. Kał jest wtedy rzadki, wodnisty, koloru szarogliniastego lub brązowego, nieraz z domieszką śluzu lub krwi. W takim przypadku należy przede wszystkim zaprzestać podawania karmy, która wywołała schorzenie.

Przez 48 godzin stosuje się ścisłą dietę, nie podając wogół karmy. Jako lekarstwo podaje się węgiel leczniczy w ilości 10–20 gramów (1 łyżeczka od herbaty) na sztukę. Aby uniknąć zapalenia jelit, należy przestrzegać następujących zasad higieny żywienia a) unikać zadańowania zepsutej karmy, b) nie podawać nadkwaśniatego mleka c) po każdym nakarmieniu świń usuwać z koryt resztki karmy d) często myć koryta e) nie przygotowywać karmy na zaspas.

ZAPARCIE (ZATWARZENIE) — zaparcie u świń jest spotykane stosunkowo często. Brak ruchu wskutek stałego trzymania w chlewie sprzyja występowaniu zaparcia. Bezpośrednią przyczyną jest zjedzenie przez świnę karmy zbyt suchej (plewy) lub zabrudzonej piaskiem albo słomy. Objawem zaparcia jest brak apetytu, napinanie się do oddawania kału i czasami oddania zbitych, suchych mas kalowych. W celu usunięcia tego schorzenia robi się lewatywę z 1–4 litrów czystej ciepłej wody. W razie braku poprawy należy wezwać lekarza.

HENRYK MĄCZKA

ZUZKA

VYPRÁZHANÁ ŽEMĽA

Rozpočet: 70 g hladkej múky, 60 g masti, 1 dl mlieka, 2 žemle, 1 vajce, voda, soľ.

Zemle prekrojíme na polovice a navlhčíme vodou.

Múku rozmiešame s mliekom, soľou a vajcom na cestičko, ktorým obaľujeme namočené žemle; vyprážame ich v horúcej masti. Podávame so zeleninovým prívarkom.

ŠKLBANCE S CIBULEOU

Rozpočet: 600 g zemiakov, 150 g krupicovej múky, 20 g masti, 40 g masti, 80 g cibule, voda, soľ.

Očistené, pokrájané zemiaky uvaríme v osolenej vode. Po uvarení ich z dwóch tretín ocedíme, posypeme múkou, premiešame, prikryjeme a necháme chvíľu na kraji sporáka stáť. Potom ich vymiešame na hladké cesto a lyžicou namočenou v masti vykrajujeme šklbance, ktoré posypeme pokrájanou cibulkou opráženou na masti.

GRENADÍR

Rozpočet: 60 g masti, 80 g cibule, 600 g zemiakov, 200 g cestoviny, voda, soľ, červená paprika.

Na masti zapeníme pokrájanú cibulu, pridáme červenú papriku, očistené, uvarené zemiaky a osobitne uvarenú cestovinu. Všetko dobre premiešame.

ŽIVOT
CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE
Ukazuje się
do 15 każdego
miesiąca

NEVÍTE SI PORADIŤ S RÔZNÝMI ČAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČUĽUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU:
REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRANKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHAI-UPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablunka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Górska), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galuš (Krempechy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapičík (Mikołów) Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luścinski (Zelów), Lýdia Mšálová (Zubrzyca Górska), Lýdie Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempechy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmansky (Tribš), Andrej Vojtás (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Jolanta Bryszewska.

Nadesłanych rękopiśmi, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa-Książka-Ruch”. 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57. Adres ZG TKCIS: 31-024 Kraków, ul. Szpitalna 38. tel. 212-92.

Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmowane są przez Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwowego i społecznego w miastach, zamawiające prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędu Pocztowego.

Prenumeraty na zagranicę przyjmują: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej 50%.

Oddano do składu 6.06.1977. Numer podpisano do druku 29.06.1977 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 801. Nr indeksu 38601/38501. F-94.

PSYCHO-
ZÁBAVA

JMÉNO VĚSTÍ

EDWARD: jméno živé, pohyblivé, domýšlivé a tvrdé

Obvykle urostlé postavy, vlasy mívaly tmavěplavé, kaštanové nebo rrzavé, někdy kudrnaté, ale vždy řídké a rády mu vypadávají. Oči sedé nebo černé. Velký nos a jidášský úsměv. Pochází z velké a zámožné rodiny. Je málo nadaný a jen stěží končí obecnou a střední školu. Má však smysl pro technická povolání a je zručný. Může být dobrým automechanikem, řidičem, operátorem. Ženě se velmi pozdě s mnohem mladší ženou, která ho bezmezně miluje, on ji však podceňuje. Často zůstává starým mládencem, zhýkaným ženami. Pijan, holkář a karbaník. Jeho manželství je nevydařené.

Nejšťastnější je ve věku od 20 do 35 let, pak nastoupí krize v manželství, přijde nemoc a řada neštěstí. V zaměstnání není oblíbený; podfukem a patolízalstvím se dostane do funkce, v níž se chce za každou cenu udržet. Je přehnaně lakotný a šetrný a před 40. rokem života již žije v blahožitství. Pokud pěstuje aktívne sporty, dosahuje nevalných výsledků, bývá na IV. – VI. místě, a to přes optimistické prognózy trenérů. Je nekamarádský, sobecký a domýšlivý. Trpí na nemoci ledvin, srdce a jater. Rodiče s ním mají hodně starostí.

Manželka Eduarda je hodná, dobrá hospodyně a poddajná žena. Hněte ji manželovo skrbliectví a jedovatost. Po sedmi letech manželství konflikt vrcholí a 35letý Eduard pozná na vlastní kůži zlomyslnost osudu.

TADMIR

snár

VERÍTE SNOM? NIE! ANI MY NEVERIME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADA ZA PRESDOK NAŠICH BABÍČEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

Svokra — nájdeš pomoc v nudzi
Svokor — dobré výsledky
Syn — veľká radosť
Synovec — slávnosť u pribuzných
Sachy hrať — mäš dobré plány
— sa učiť — robíš si zbytočnú námahu
Šablu vidieť — si odvážny
— tat' ňou — budeš si razit cestu životom
— byt' ňou ranený — budeš mať starosti
— ostro nabrusená — tvoje plány sa vydaria
— tupú vidieť — märna námaha
— prelomenú — budeš premožený
— vyfahovať z pošvy — musíš ustúpiť v boji
Sít — blahobyt v domácnosti
— pichnúť sa pritom — nevesta pride do domu
— a nemôc skončiť — nový milenec, pre ženatých hádka
Šnúra — tvoje postavenie sa zlepší
— zlatá alebo strieborná — budú si ta ctít
— zamotanú vidieť — príde do fažkostí
Štrk — veľa šťastia, dobré príjmy

náš TEST o lásku

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

LEV



- ★ Otázka č. 7 — Si na niekoho veľmi žiarlivá? — ANO 1 — NIE 2 body.
- ★ Otázka č. 8 — Chceš by si žiť sto rokov? — ANO 3 — NIE 4 body.
- ★ Otázka č. 9 — Malo by byť, podľa teba, viacéj žien na vysokých štátnych funkciach? — ANO 1 — NIE 0 bodov.

- ★ Otázka č. 10 — Si za to, aby manželka mala nejaké peniaze na vlastné výdavky? ANO 2 — NIE 3 body.
- ★ Otázka č. 11 — Sú ženy dôvŕtipnejšie ako muži? — ANO 4 — NIE 1 bod.
- ★ Otázka č. 12 — Si za plnú rovnoprávnosť žien a mužov? — ANO 2 — NIE 0 bodov.

- ★ Otázka č. 13 — Zamilovala si sa volekedy na prvý pohľad? — ANO 1 — NIE 0 bodov.
- ★ Otázka č. 14 — Vieš posúdiť charakter človeka podľa jeho písma? — ANO 2 — NIE 3 body.
- ★ Otázka č. 15 — Rozmanňávali fa v detstve? — ANO 1 — NIE 2 body.

Tento test bude dvojdeleny. Prvý je určený pre ženy. V druhom na otázky budú odpovedať muži. Téma — vzťahy žien a mužov k láke a manželstvu, je veru aktuálna najmä preto, že je tuno leto. Želáme vám dobrú zábavu.

- Teraz si spočítaj body a precítaj:
- menej ako 25 bodov — Si stvorená pre manželstvo. Manžela vychávaš tak diplomatičky, že to jednoducho ani nevidí. Taká, dobrá gazzina ako ty sa najlepšie cíti doma;

- od 25 do 29 bodov — S tvojim temperamentom manžel musí mať talent krotiteľa. Z času na čas predsa len vieš byť povolená. Mala by si predsa chovať častejšie. Bude to pre teba výborné.
- od 30 do 33 bodov — Ako priateľka si vermi priama. Avšak z času na čas, bez najmenších zábran, vieš povedať, čo si o kom myslíš. Nejeden si to už odnesol.

V tomto teste na otázky odpovedajú muži.

- Otázka č. 1 — Si spokojný s úspechmi vo svojom povolani? — ANO 2 body — NIE 1 bod.
- Otázka č. 2 — Cítis sa mladší, ako si v skutočnosti? — ANO 3 — NIE 2 body.
- Otázka č. 3 — Ponáša sa na niektorého filmového herca? — ANO 1 — NIE 0 bodov.
- Otázka č. 4 — Ked si bol chlapcom, rád si majstroval? — ANO 4 — NIE 3 body.
- Otázka č. 5 — Máš hodinky? — ANO 1 — NIE 2 body.

● menej ako 23 bodov — Vo vzťahu k dáme svojho srdca si absolútne rybiersky. Staci aby vyjadria nejaké želanie a už sa ho snazis splniť. Avšak trochu prisnosti v takýchto prípadoch nezaškodi.

● od 23 do 27 bodov — Si zanietejší pre svoju pracu. Vlastne sám obdivuje svoje tvorivé sily, ale potajomky si zelias, aby tvoj instinkt dobyvala zahrňoval aj ženy. Bud' nejnejsí, ale iba k tej jedinej, vyzvolenej; ● od 28 do 31 bodov — Si skoro ideálny manžel. Všetko čo plánuje a robíš, týka sa vlastného štasia. Prečiujou vyzvolenou bezstarostne strávili vollený čas. Ostatne z ničoho nemás radosť, keď ona nie je pri tebe;

● vyše 31 bodov — Si neobvykle sebavedomý. Žena sa s tebou cíti úplne bezpečná. Má to však aj svoje zlé stránky, lebo niekedy k jej malym a veľkym tržbam si tvrdý ako kamen.

- Tolko o tebe, tvojom vzťahu k láske a manželstvu. Skús sa porozprávať s partnerkom o pravdivosti tohto testu. Snad sa ani tak veľmi nemýli, ako by sa ti mohlo zdáť?
- ★ Otázka č. 6 — Myslíš si, že malé množstvo alkoholu vyzváva dobrú náladu? — ANO 3 — NIE 2 body.

Myslime si, že porovnanie oboch testov bude dobrú zábavou.



ON

ONA

- výše 33 bodov — Tvoj partner si sú skutočne dôvŕtipnejšie? — ANO 2 — NIE 3 body.
- Otázka č. 7 — Vieš dobre varit?
- Otázka č. 8 — Keď si mal desať rokov bol si veľký nezbedník? — ANO 2 — NIE 1 bod.
- Otázka č. 9 — Si náruživý fajčiar? — ANO 3 — NIE 4 body.
- Otázka č. 10 — Neznáš ženy, ktoré fajčia na verejnosti? — ANO 1 — NIE 2 body.
- Otázka č. 11 — Máš nejakého konička? — ANO 0 — NIE 1 bod.
- Otázka č. 12 — Rád si ticho posievujes alebo piškaš? — ANO 3 — NIE 2 body.
- Otázka č. 13 — Myslíš si, že tvoj želé je sympatický? — ANO 2 — NIE 1 bod.
- Otázka č. 14 — Si dobrý športovec? — ANO 3 — NIE 2 bodov.
- Otázka č. 15 — Považujes sa za presného človeka? — ANO 2 — NIE 1 bod.

A teraz prosíme, spočítajte si body a precítajte, čo si o vás myslia psychológovia:

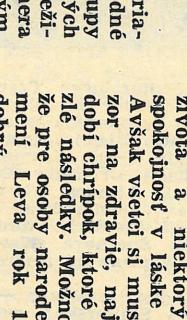
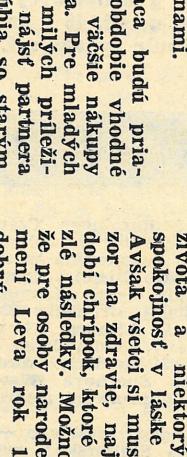
● menej ako 23 bodov — Vo vzťahu k dáme svojho srdca si absolútne rybiersky. Staci aby vyjadria nejaké želanie a už sa ho snazis splniť. Avšak trochu prisnosti v takýchto prípadoch nezaškodi.

● od 23 do 27 bodov — Si zanietejší pre svoju pracu. Vlastne sám obdivuje svoje tvorivé sily, ale potajomky si zelias, aby tvoj instinkt dobyvala zahrňoval aj ženy. Bud' nejnejsí, ale iba k tej jedinej, vyzvolenej;

● od 28 do 31 bodov — Si skoro ideálny manžel. Všetko čo plánuje a robíš, týka sa vlastného štasia. Prečiujou vyzvolenou bezstarostne strávili vollený čas. Ostatne z ničoho nemás radosť, keď ona nie je pri tebe;

● vyše 31 bodov — Si neobvykle sebavedomý. Žena sa s tebou cíti úplne bezpečná. Má to však aj svoje zlé stránky, lebo niekedy k jej malym a veľkym tržbam si tvrdý ako kamen.

Tolko o tebe, tvojom vzťahu k láske a manželstvu. Skús sa porozprávať s partnerkom o pravdivosti tohto testu. Snad sa ani tak veľmi nemýli, ako by sa ti mohlo zdáť?



môžu počítať aj so sobášom. Skončia sa pre nich neprátelestvá a nedorozumenia.

Pre osoby narodené v znamení Leva, teda od 23. júla do 23. augusta by mal byť prvy polrok celkom dobrý. Zdravie viacerých z nich sa upervnilo, mladí ludia zasa zaznamenali zmeny a niekedy aj zlepšenie existencie, aj keď v láske mohli prežiť maličký nesúlad. Ostatne môžu si to Levy overiť, ved prvy polrok je už za nami.

Letné mesiace budú príaznivé; je to obdobie vhodné na cestovanie, väčšie nákupy sa tiež vydaria. Pre mladých tu bude viac milých príležťostí, môžu si nájsť partnera alebo sa zasníbia so starým, životu a niektorým ľudom spoločnosť v láске a v práci. Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v období chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať, že pre osoby narodené v znamení Leva rok 1977 bude dobrý.

Zimá priniesie radosť zo spojnosti v láске a v práci. Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v období chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať, že pre osoby narodené v znamení Leva rok 1977 bude dobrý.

Skončia sa pre nich neprátelestvá a nedorozumenia.

V jeseňných mesiacoch Le-

vy môžu počítať so splnením le-

svojich snov. Môžu sa vo všetkom spôsobiť na svojich priateľov a očakávať od nich sa nielen radu, ale aj pomoc. V

práci sa Levy môžu spoloč-

ne na svojho predstavenáho.

Na jeseň im láska priniesie niekoko prekvapenie.

Zimá priniesie radosť zo

spoločnosti v láске a v práci.

Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v ob-

dobi chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať,

že pre osoby narodené v zna-

mení Leva rok 1977 bude dobrý.

Skončia sa pre nich neprátele-

stvá a nedorozumenia.

V jeseňných mesiacoch Le-

vy môžu počítať so splnenim le-

svojich snov. Môžu sa vo

všetkom spôsobiť na svojich

priateľov a očakávať od nich sa

nielen radu, ale aj pomoc. V

práci sa Levy môžu spoloč-

ne na svojho predstavenáho.

Na jeseň im láska priniesie niekoko prekvapenie.

Zimá priniesie radosť zo

spoločnosti v láске a v práci.

Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v ob-

dobi chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať,

že pre osoby narodené v zna-

mení Leva rok 1977 bude dobrý.

Skončia sa pre nich neprátele-

stvá a nedorozumenia.

V jeseňných mesiacoch Le-

vy môžu počítať so splnenim le-

svojich snov. Môžu sa vo

všetkom spôsobiť na svojich

priateľov a očakávať od nich sa

nielen radu, ale aj pomoc. V

práci sa Levy môžu spoloč-

ne na svojho predstavenáho.

Na jeseň im láska priniesie niekoko prekvapenie.

Zimá priniesie radosť zo

spoločnosti v láске a v práci.

Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v ob-

dobi chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať,

že pre osoby narodené v zna-

mení Leva rok 1977 bude dobrý.

Skončia sa pre nich neprátele-

stvá a nedorozumenia.

V jeseňných mesiacoch Le-

vy môžu počítať so splnenim le-

svojich snov. Môžu sa vo

všetkom spôsobiť na svojich

priateľov a očakávať od nich sa

nielen radu, ale aj pomoc. V

práci sa Levy môžu spoloč-

ne na svojho predstavenáho.

Na jeseň im láska priniesie niekoko prekvapenie.

Zimá priniesie radosť zo

spoločnosti v láске a v práci.

Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v ob-

dobi chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať,

že pre osoby narodené v zna-

mení Leva rok 1977 bude dobrý.

Skončia sa pre nich neprátele-

stvá a nedorozumenia.

V jeseňných mesiacoch Le-

vy môžu počítať so splnenim le-

svojich snov. Môžu sa vo

všetkom spôsobiť na svojich

priateľov a očakávať od nich sa

nielen radu, ale aj pomoc. V

práci sa Levy môžu spoloč-

ne na svojho predstavenáho.

Na jeseň im láska priniesie niekoko prekvapenie.

Zimá priniesie radosť zo

spoločnosti v láске a v práci.

Avšak všetci si musia dať pozor na zdravie, najmä v ob-

dobi chriopok, ktoré môžu mať zlé následky. Možno povedať,

že pre osoby narodené v zna-